

Analýza možností studia a práce v EU a v EHP

Michaela Roštyáková

Bakalářská práce
2008

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Vyšší odborná škola ekonomická
akademický rok: 2007/2008

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Michaela ROŠTYÁKOVÁ**
Studijní program: **B 6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa**

Téma práce: **Analýza možností studia a práce v Evropské unii
a v Evropském hospodářském prostoru**

Zásady pro vypracování:

1. Na základě dostupné literatury zpracujte poznatky z oblasti týkající se Evropské unie.
2. Zpracujte analýzu možností studia v Evropské unii a Evropském hospodářském prostoru.
3. Zpracujte analýzu možností práce v Evropské unii a Evropském hospodářském prostoru.
4. Zhodnoťte vytvořenou analýzu a vyslovte doporučení.

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

[1] KLOUDOVÁ, Jitka. EU – Historie a současnost ekonomického prostředí. 1. vyd. Zlín: UTB ve Zlíně, 2004. 169 s. ISBN 80-7318-222-X.

[2] JANÍČEK, L., STEHLÍK, V., RAIS, K., DRDLA, M., QUINTILLÁN, M. A. EU – instituce, ekonomická, bezpečnostní a sociální politika. 1. vyd. Brno: Computer press®, 2003. 308 s. ISBN 80-7226-819-8.

[3] MAŇÁK, Martin. 100 otázek a odpovědí o EU. 1. vyd. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí v edičním oddělení Ústavu mezinárodních vztahů, 2000. 84 s. ISBN 80-85864-77-0.

[4] TROJÁNEK, Vladimír. Průvodce studenta EU. 1. vyd. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí v edičním oddělení Ústavu mezinárodních vztahů, 2000. 80 s. ISBN 80-85864-80-0.

[5] BAUER, Jiří. Sociální zabezpečení osob pohybujících se v rámci Evropské unie. 2. vyd. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2002. 248 s. ISBN 80-86552-07-1.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Jana Fojtíková**

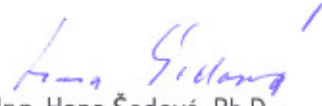
Datum zadání bakalářské práce: **5. října 2007**

Termín odevzdání bakalářské práce: **7. prosince 2007**

Ve Zlíně dne 2. listopadu 2007

Ing. Alena Dořková
v zast. děkan

Ing. Hana Šedová, Ph.D.
v zast. ředitel ústavu

ABSTRAKT

Tato práce se zaměřuje na analýzu možností studia a práce v EU/EHP.

Práce ukazuje, jaký je přehled možností studia a práce v EU/EHP na různé věkové skupiny českých občanů.

Podrobně jsou zkoumány možnosti studovat v rámci studijních programů a pracovních příležitostí v rámci celé EU.

V práci byla použita literatura a jiné prameny, které zahrnují téměř všechny možnosti studia a práce v EU/EHP.

Výsledkem práce je seznam možností uplatnění českých občanů na trzích práce v EU/EHP.

Klíčová slova: Evropská unie (EU), Evropský hospodářský prostor (EHP), možnosti studia v EU/EHP, možnosti práce v EU/EHP.

ABSTRACT

This diploma thesis is focused on analysis of possibilities of studying and working in European Union (EU) and European Economic Area (EEA).

This work shows the summary of possibilities of studying and working in EU/EEA countries for different age-groups of Czech citizens.

Possibilities of studying and working are investigated in details within studying programmes and working opportunities in all EU/EEA countries.

For this diploma thesis were used literature and other sources which included almost all occasions of studying and working in EU/EEA countries.

The result of this work is the list of opportunities of chances for Czech citizens on the labour markets of EU/EEA countries.

Keywords: European Union (EU), European Economic Area (EEA), possibilities of studying in EU/EEA, possibilities of working in EU/EEA.

Poděkování

V úvodu bych velmi ráda poděkovala vedoucí bakalářské práce Ing. Janě Fojtíkové za odborné vedení, ochotu, cenné připomínky a zejména za čas, který mi věnovala během konzultací.

Dále chci poděkovat PhDr. Jiřímu Strnadovi za výbornou zkušenost ve státní správě.

Můj dík patří i rodičům a Vlastimilu Bumbálkovi.

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 TEORETICKÉ SOUVISLOSTI	12
1.1 EVROPSKÁ UNIE	12
1.2 ROZHODOVÁNÍ V EU.....	13
1.2.1 Evropský parlament.....	13
1.2.2 Rada EU	14
1.2.3 Evropská komise	15
1.2.4 Další orgány EU	15
1.3 HISTORIE KOORDINACE V MEZINÁRODNÍM VÝVOJI.....	16
1.3.1 Čtyři principy koordinace.....	17
1.4 ČTYŘI ZÁKLADNÍ SVOBODY POHYBU	18
1.4.1 Volný pohyb osob	18
1.4.2 Volný pohyb zboží	19
1.4.3 Volný pohyb služeb.....	19
1.4.4 Volný pohyb kapitálu	19
1.5 PŘECHODNÁ OBDOBÍ PRO VOLNÝ POHYB OSOB.....	19
1.5.1 Princip 2+3+2.....	20
1.5.2 Uplatňování principu 2+3+2	20
1.5.3 Volný pohyb pracovníků ze států EU v rámci členských států EU.....	21
1.6 NEZAMĚSTNANOST V EU	23
1.6.1 Definice pojmu nezaměstnanost.....	23
1.6.2 Měření nezaměstnanosti	23
1.6.3 Výhody a nevýhody	23
1.6.4 Srovnání nezaměstnanosti	23
1.7 VÝCHODISKA PRO ANALYTICKOU ČÁST.....	25
II ANALYTICKÁ ČÁST	26
2 ANALYTICKÉ SOUVISLOSTI.....	27
2.1 ANALÝZA STUDIA V EU A V EHP.....	27
2.1.1 Samostatné studium.....	28
2.1.1.1 Studium na vysoké škole	28
2.1.1.2 Studium v Evropě	28
2.1.2 Druhy studijních programů	29
2.1.3 SOCRATES.....	29
2.1.3.1 ERASMUS.....	30
2.1.3.2 COMENIUS.....	31
2.1.3.3 LINGUA	33
2.1.3.4 DISTANČNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	33
2.1.4 Výměna informací a zkušeností	34
2.1.4.1 EURYDICE	34
2.1.4.2 ARION.....	34
2.1.4.3 NARIC	35

2.1.4.4	Vzdělávání dospělých	35
2.1.4.5	SOCRATES II	35
2.1.5	LEONARDO DA VINCI	36
2.1.6	MLÁDEŽ PRO EVROPU (YOUTH FOR EUROPE).....	38
2.1.7	Národní agentura pro evropské vzdělávací programy (NAEP).....	39
2.1.8	Programy spravované NAEP.....	40
2.1.8.1	GRUNDTVIG.....	40
2.1.8.2	PROGRAM JEAN MONNET	41
2.1.8.3	Další programy spravované NAEP	41
2.2	ANALÝZA PRÁCE V EU A V EHP	41
2.2.1	Jak a kde hledat práci	42
2.2.1.1	EURES	43
2.2.1.2	Eurodesk	43
2.2.1.3	Soukromé společnosti (agentury)	43
2.2.1.4	Internetové adres	44
2.2.1.5	Inzeráty	44
2.2.1.6	Pomoc známých a přátel	44
2.2.2	Před odjezdem	44
2.2.2.1	Pracovní povolení	45
2.2.2.2	Cestovní doklady	45
2.2.2.3	Pojištění.....	46
2.2.2.4	Pracovní smlouva.....	46
2.2.2.5	Peníze	47
2.2.3	Když už jsme tam	47
2.2.3.1	Ubytování.....	47
2.2.3.2	Pracovní smlouva.....	47
2.2.3.3	Peníze	47
2.2.3.4	Pojištění.....	48
2.2.4	Po návratu domů.....	48
2.2.4.1	Úřad práce	48
2.2.4.2	Zdravotní pojišťovna	49
2.2.4.3	Vrácení daní	49
2.2.4.4	Uznání kvalifikací	49
2.2.5	Europass	49
2.2.5.1	Europass – životopis	50
2.2.5.2	Europass – jazykový pas	50
2.2.5.3	Europass – mobilita.....	51
2.2.5.4	Europass – dodatek k osvědčení	51
2.2.5.5	Europass – dodatek k diplomu	51
2.2.6	Uplatnění českých občanů na trzích práce v jednotlivých zemích EU	51
2.2.6.1	Velká Británie	51
2.2.6.2	Irsko	52
2.2.6.3	Německo	52
2.2.6.4	Rakousko.....	52
2.2.6.5	Švédsko	52
2.2.6.6	Francie.....	52
2.2.6.7	Itálie	53
2.2.6.8	Nizozemí	53
2.2.6.9	Lucembursko	53
2.2.6.10	Belgie	53

2.2.6.11	Španělsko	53
2.2.6.12	Portugalsko	54
2.2.6.13	Finsko.....	54
2.2.6.14	Norsko.....	54
2.2.6.15	Dánsko	54
2.2.6.16	Island.....	55
2.2.6.17	Švýcarsko.....	55
2.2.6.18	Řecko	55
2.2.6.19	Malta	55
2.2.6.20	Kypr	55
2.2.6.21	Ostatní noví členové EU	56
2.3	ZHODNOCENÍ ANALYTICKÉ ČÁSTI.....	56
ZÁVĚR.....		57
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY		59
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK		63
SEZNAM OBRÁZKŮ		64
SEZNAM TABULEK.....		65
SEZNAM PŘÍLOH.....		66

ÚVOD

Dne 1. května 2004 vstoupila Česká republika do Evropské unie, což je rodina demokratických evropských zemí, která se společně snaží zlepšit život všech svých občanů. V celé bakalářské práci bude častěji používáno označení těchto zemí zkratkou EU.

Obecným cílem EU je podpora volného pohybu osob, volného pohybu zboží, volného pohybu služeb a volného pohybu kapitálu mezi jednotlivými členskými státy EU, státy Evropského hospodářského prostoru a Švýcarskem.

Evropská společenství (nyní označovaná pojmem EU) vznikla v minulosti proto, aby pomohla naplnit vojenské (obrané) cíle, usnadnila dosažení hospodářských cílů (zvýšení hospodářského růstu a prosperity) a také jako odpověď na otázku sociální spravedlnosti.

Dne 9. května 1950 pronesl Robert Schuman, francouzský ministr zahraničních věcí, významnou řeč, v níž předložil návrh založený na myšlenkách Jeana Monneta. Navrhl, aby Francie a Spolková republika Německo spojily své zdroje uhlí a oceli v rámci nové organizace, k níž by se mohly připojit i další evropské země.

Tento den, 9. květen je označován jako Den Evropy a stal se jedním z evropských symbolů, které spolu s vlajkou, hymnou, mottem a jednotnou měnou (eurem), tvoří identifikační znaky politického subjektu – EU. Den Evropy je příležitostí pro aktivity a oslavy, které občanům přibližují Evropu a sbližují národy Unie.

Tento den lze považovat za den vzniku EU, a proto je 9. květen každoročně oslavován jako „Den Evropy“.

Cílem mé bakalářské práce je analyzovat na základě dostupné literatury a jiných pramenů možnosti studia a práce v EU a v EHP a na závěr mé bakalářské práce formulovat obecné možnosti uplatnění českých občanů na trzích práce v EU/EHP.

Práce bude strukturována následovně. V úvodní části budou vymezena teoretická východiska zkoumané problematiky.

Součástí úvodní kapitoly bude přehled nejvýznamnějších smluv, institucí a samozřejmě 4 základních svobod EU, dále pak historie koordinace v mezinárodním vývoji a nakonec nezaměstnanost v EU. V mé práci se budu nejvíce zabývat pouze 1 svobodou a to svobodou pohybu osob, protože tato je pro cíl mé bakalářské práce nejdůležitější.

Na základě těchto poznatků jsou formulována východiska pro druhou kapitolu. V té se zabývám již jen možnostmi studia a práce v EU a v EHP. Ve třetí kapitole formuluji možnosti studia a práce v EU a v EHP a v závěru práce zhodnotím dosažení cíle práce.

Ve své práci budu čerpat informace z následujících zdrojů:

- Literatura zabývající se EU a EHP
- Literaturou zabývající se možnostmi studia a práce v EU a v EHP
- Další prameny týkající se EU a EHP

Veškerou literaturu budu získávat hlavně od vedoucí mé bakalářské práce Ing. Jany Fojtíkové, z knihovny Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a z IC na VOŠE ekonomické ve Zlíně.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 TEORETICKÉ SOUVISLOSTI

V této části mé bakalářské práce zasadím zkoumanou problematiku do širšího rámce současných poznatků a vytvořím si tak teoretické zázemí pro vymezení zkoumaného problému. EU je společenství, které si klade za cíl podporu volného pohybu osob, volného pohybu zboží, volného pohybu služeb a volného pohybu kapitálu mezi jednotlivými členskými státy EU, státy Evropského hospodářského prostoru a Švýcarskem. Aby bylo možné uvažovat o možnostech tohoto společenství, je třeba znát problematiku, která předchází možnostem studia a práce v EU/EHP. Jedině tak, je možné uvažovat o možnostech studia a práce v EU/EHP.

1.1 Evropská unie

EU není federálním státem jako Spojené státy americké. Stejně tak není pouze mezivládní organizací jako Organizace spojených národů. Ve skutečnosti jde o jedinečný útvar.

Tato větší síla znamená přijímání společných rozhodnutí prostřednictvím společných institucí, jako je Evropský parlament, Rada a Evropská komise.

EU funguje do značné míry nezvyklým způsobem, kterému vděčí za svůj úspěch. Členské státy, které tvoří EU, zůstávají nezávislými suverénními národy, svoji suverenitu však společně sdílejí, aby získaly sílu a světový vliv, jakých by samostatně nedosáhly.

Sdílení suverenity znamená, že členské státy svěřují některé své rozhodovací pravomoci společným institucím, které byly vytvořeny, aby se o určitých záležitostech společného zájmu mohlo demokraticky rozhodovat.

Pravomoci a úkoly institucím EU a pravidla a postupy, kterými se musí řídit, jsou stanoveny ve smlouvách, na kterých je EU založena. Prezidenti a premiéři sjednávají tyto smlouvy všech zemí EU a schvalují je jejich parlamenty. [4, 7, 10,]

EU byla založena na základě čtyř smluv, kterými jsou:

- **Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO);**
- **Smlouva o založení Evropského společenství pro atomovou energii (Euratom);**
- **Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství (EHS), také označována „Římská smlouva“;**

- **Smlouva o Evropské unii (EU)**, která byla podepsána v Maastrichtu dne 7. února 1992 a vstoupila v platnost dne 1. listopadu 1993.

Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO) bylo ustanoveno v dubnu 1951 podpisem Pařížské smlouvy, přičemž smlouva vstoupila v platnost 25. července 1952. Součástí smlouvy byly také návrhy dalších oblastí integrace (například zdravotnictví, doprava a zemědělství).

Ze dvou smluv uzavřených v Římě v roce 1957 byla méně významnou smlouva o Evropském společenství pro atomovou energii.

Další smlouva uzavřená v roce 1957 v Římě byla Smlouva o Evropském hospodářském společenství (EHS).

Čtvrtou (Maastrichtskou) smlouvou bylo přejmenováno Společenství jednoduše na „Evropské společenství“.

1.2 Rozhodování v EU

Rozhodování v EU zahrnuje různé evropské instituce, a to:

- **Evropský parlament (EP)**, který zastupuje občany EU a je jimi přímo volen;
- **Rada Evropské unie**, která zastupuje jednotlivé členské státy;
- **Evropská komise**, která se snaží prosazovat zájmy Unie jako celku.

Tento trojúhelník vytváří politiky a zákony, které platí po celé EU. V EU platí, že Komise navrhuje nové zákony a Parlament a Rada je schvalují.

Ve smlouvách jsou stanoveny pravidla a postupy pro rozhodování v EU. Každý nový evropský zákon se musí zakládat na určitém článku smlouvy, který je označován za „právní základ“ návrhu. Ten určuje, jaký je třeba zvolit legislativní postup. Tři hlavní postupy jsou „konzultace“, „souhlas“ a „spolurozhodování“. [4, 7]

1.2.1 Evropský parlament

Evropský parlament vzešel z orgánu Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO). Maastrichtskou a Amsterodamskou smlouvou získal obrovské pravomoci, mezi jinými právo veta v legislativním procesu.

EP je volen občany Evropské unie, aby zastupoval zájmy všech. Každých 5 let se konají volby a volit může každý občan EU, který je registrován jak volič.

Členové Evropského parlamentu jsou nominováni z členů národních parlamentů členských států Evropského společenství.

EP je tvořen ze 626 zástupců států, kteří jsou voleni přímo volbou na období 5 let.

1.2.2 Rada EU

Hlavním legislativním orgánem EU je Rada EU. Je tvořena z příslušných ministrů všech členských států. Rada EU přijímá většinu důležitých rozhodnutí hlasováním kvalifikovanou většinou.

Zastupuje členské státy a jejich zasedání se účastní jeden ministr z každé země EU. Jaký ministr se účastní jakého zasedání závisí na tom, která témata jsou na pořadu jednání.

Rada EU se schází alespoň 2x do roka (*nebo také 3x až 4x*) pod předsednictvím jedné z hlav členských států nebo jejich vlád.

Rada EU má tyto důležité úkoly:

- schvalování evropských zákonů – v mnoha oblastech politiky společně s Evropským parlamentem;
- koordinování širší hospodářské a sociální politiky členských států;
- uzavírání mezinárodních dohod mezi EU a ostatními zeměmi nebo mezinárodními organizacemi;
- schvalování rozpočtu EU, společně s Evropským parlamentem;
- vytváření společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU na základě pokynů stanovených Evropskou radou;
- koordinování spolupráce mezi vnitrostátními soudy a policejními složkami v trestních záležitostech.

1.2.3 Evropská komise

Na vnitrostátních vládách je EK nezávislá. Jejím úkolem je zastupovat a prosazovat zájmy EU jako celku. Připravuje návrhy nových evropských zákonů, které předkládá Evropskému parlamentu a Radě.

Je také výkonnou mocí EU, jinak řečeno je odpovědná za rozhodnutí Parlamentu a Rady. To znamená řízení dennodenního chodu EU: provádění její politiky, řízení jejich programů a vydávání jejich finančních prostředků.

EK je vnitřně strukturovaná a tvoří ji:

- kolegiem komisařů včetně osobních poradců nebo sekretářů komisařů,
- generálními ředitelstvími,
- generálním sekretariátem.

Ve skutečnosti lze v rámci EK rozlišit 2 komise. První je možno označit jako výkonnou komisi, druhou jako administrativní komisi.

1.2.4 Další orgány EU

Pro fungování EU má důležitou úlohu také řada dalších orgánů:

- **Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV)**, který zastupuje občanskou společnost, zaměstnavatele a zaměstnance;
- **Výbor regionů (VR)**, který zastupuje regionální a místní orgány;
- **Evropská investiční banka**, která financuje investiční projekty EU a pomáhá malým podnikům prostřednictvím Evropského investičního fondu;
- **Evropská centrální banka**, která je odpovědná za evropskou měnovou politiku;
- **Evropský veřejný ochránce práv**, který prošetřuje stížnosti na nesprávný postup institucí a orgánů EU;
- **Evropský inspektor ochrany údajů**, který zajišťuje ochranu osobních údajů občanů.

Dále byly zřízeny zvláštní agentury, které mají na starosti některé odborné, vědecké nebo řídicí úkoly.

1.3 Historie koordinace v mezinárodním vývoji

Tato kapitola je zavedena do mé bakalářské práce, protože je důležitým bodem pro vypracování analytické části.

Stejně tak, jak existují samostatné státy, existují v jejich rámci i samostatné systémy sociálního zabezpečení. Přes určitou podobnost a vzájemné ovlivňování se tyto systémy od sebe více či méně odlišují. Členské státy si brzy začaly uvědomovat potíže, které způsobovaly rozdílné sociální systémy, a snažily se je řešit.

Tím, že se Česká republika stala členským státem EU, tak toto členství s sebou přineslo řadu změn v zajištění nároků českých občanů v oblasti sociálního zabezpečení.

Důvodem sociálního zabezpečení osob je různorodost sociálních systémů, které jsou založeny na odlišných principech a mají i různá uspořádání institucí. Koordinace nechává národní předpisy beze změn, to znamená že rozdíly mezi národními systémy zůstávají. Koordinace nahrazuje pouze ta národní pravidla, která jsou pro migrující občany nevýhodná a pro tyto případy vytváří EU pravidla vlastní - koordinační. [1, 19, 31]

V oblasti sociálního zabezpečení bude Česká republika aplikovat ustanovení Nařízení Rady (EHS) 1408/71 a prováděcího Nařízení Rady (EHS) 574/72 (tzv. koordinační nařízení), Nařízení Rady 859/03 a další složky komunitárního práva, zejména judikáty Evropského soudního dvora.

Věcný rozsah Nařízení 1408/71 se vztahuje na všechny právní předpisy týkající se následujících oborů sociálního zabezpečení:

- dávky v nemoci a mateřství
- dávky v invaliditě
- dávky ve stáří
- dávky pozůstalým
- dávky při pracovních úrazech a nemocech z povolání
- pohřebné
- dávky v nezaměstnanosti
- rodinné dávky

Zjednodušeně lze říci, že koordinace sociálního zabezpečení se vztahuje na:

- občany členského státu EU (respektive Evropského hospodářského prostoru)
- osoby bez státní příslušnosti a uprchlíky, pokud bydlí v členském státě EU
- rodinné příslušníky a pozůstalé výše zmíněných osob bez ohledu na státní příslušnost

- za určitých podmínek i na občany třetích států.

Koordinační nařízení lze použít jen když osoba migruje. Pokud nedojde k pohybu přes hranice, nejde se na Nařízení odvolat, dokonce ani tehdy, když se osoba setká s národními diskriminačními pravidly. Nařízení se bude aplikovat tehdy, když zaměstnaná osoba celý život pracovala v jednom členském státě, ale jako důchodce odešla do jiného členského státu. Dobu studia je branou pro přípravu na budoucí zaměstnání. [1, 31]

Místo a funkci koordinačních pravidel v rámci EU znázorňuje následující schéma:

4 svobody

- Volný pohyb zboží
- Volný pohyb kapitálu
- Volný pohyb služeb
- Volný pohyb osob → Uznávání kvalifikací
 - Právo na pobyt
 - Evropské občanství
 - Víza
 - Volný pohyb pracovníků
 - Koordinace sociálního zabezpečení migrujících osob

Nařízení Rady EHS

1408/71 a 574/72

BAUER [1, s. 6]

1.3.1 Čtyři principy koordinace

Koordinace sociálního zabezpečení je založena na 4 základních principech, které znamenají pro migrující pracovníky následující:

- rovnost nakládání – migrující osoby mají na území členských států stejné povinnosti a využívají stejné výhody jako státní příslušníci dotyčného státu.
- aplikace právního řádu jediného státu – Tento princip znamená, že se uplatňuje legislativa země, kde osoba, která je zaměstnaná nebo osoba samostatně výdělečně činná pracuje bez ohledu na místo jejího bydliště.
- sčítání dob pojištění – Tohoto principu se využívá v případech, kdy člověk stráví část pracovního života v jednom a část v jiném členském státě a nesplní přitom určenou dobu pro nárok na dávku v některém z nich.
- zachování nabytých práv (výplata dávek do ciziny, export dávek) – Tento princip zajišťuje migrujícím osobám výplatu dávek nejenom ve státě, kde získali nárok na dávky, ale do kteréhokoli jiného členského státu.

1.4 Čtyři základní svobody pohybu

Členskými státy se podařilo vytvořit jednotný trh bez vnitřních hranic. Důležitým výsledkem je vznik Hospodářské a měnové unie s jednotnou měnou „euro“. Své vnější vztahy i hospodářskou politiku koordinují státy Unie a vystupují jako jeden partner proti USA, Japonsku a dalším zemím. Myšlenka jednotného vnitřního trhu stála už na počátku evropské integrace, ale prosazovat se začala až schválením Jednotného evropského aktu v roce 1986. Účelem vytvoření společného trhu je hladký rozvoj ekonomických aktivit, kontinuální růst hospodářství, zajištění vysoké úrovně zaměstnanosti, upevňování vztahů mezi členskými státy, celková stabilita a zvyšování životní úrovně. [4, 7, 8, 11]

Dovršením trhu byly naplněny 4 základní svobody: (Mezi základní svobody jednotného vnitřního trhu EU patří):

- volný pohyb osob,
- volný pohyb zboží,
- volný pohyb služeb,
- volný pohyb kapitálu.

1.4.1 Volný pohyb osob

Zajišťuje právo usazovat se, pracovat, podnikat a žít v jakékoli členské zemi. Zahrnuje volný pohyb pracovníků, volný pohyb podnikatelů (*tzv. svoboda usazování*), a také volný pohyb studentů, důchodců, rentiérů (tj. osob nespojených se ekonomickou činností).

1.4.2 Volný pohyb zboží

Týká se výrobků, které mají původ v členských státech Unie, ale i výrobků pocházejících ze třetích zemí, které jsou v členských státech ve volném oběhu. Volný pohyb zboží znamená, že zboží vyrobené v jedné členské zemi může vstupovat na trhy dalších členských zemí a to bez překážek díky tomu, že je Společenství založeno na celní unii, což obnáší společnou celní ochranu vůči třetím zemím a zákaz uplatňovat mezi členskými státy dovozní a vývozní cla či tarify. Odstraněny byly i netarifní překážky, jako jsou kontroly na hraničních přechodech či technické překážky. Počítá se také s postupným odstraňováním daňových překážek.

1.4.3 Volný pohyb služeb

Zabezpečuje právo podnikatele z jednoho členského státu poskytovat na území hostitelského členského státu dočasně a příležitostně služby, a to na základě oprávnění získaného v zemi sídla (místa podnikání), aniž by měl tento podnikatel úmysl usadit se v hostitelském členském státu. Týká se např. liberalizace v oblastech bankovníctví, pojišťovnictví či dopravy.

1.4.4 Volný pohyb kapitálu

Zaručuje, že veškeré finanční transakce mezi subjekty sídlícími v členských státech budou probíhat bez omezení. Přístup k finančním zdrojům v jiné členské zemi a efektivnější investování kapitálu je takto umožněno. „Liberalizace se týká i veřejných zakázek vyhlášených orgány státní správy. Nyní jsou přístupné za stejných podmínek i zájemcům z jiných členských zemí.“ MAŇÁK [11, s. 22]

1.5 Přechodná období pro volný pohyb osob

Po jednáních o podmínkách přistoupení do EU nakonec souhlasila Česká republika s přechodným obdobím pro volný pohyb českých pracovníků do zemí EU.

Přechodná období chrání domácí trhy práce původních a nových členských států EU. Přístupová smlouva umožňuje České republice příležitost zavést obdobná opatření vůči těm členským státům, které vůči ní přechodné období uplatňují, a ochránit tak svůj trh práce před přílivem migrujících pracovníků. ČR se rozhodla těchto přechodných opatření nevyužít.

Jakmile migrující pracovník obdrží pracovní povolení, získá tím výhody sociálního, daňového a jiného charakteru.

V případě, že se členský stát rozhodne aplikovat přechodné období, vždy platí, že občané EU mají při obsazování volného pracovního místa přednost před občany z tzv. třetích zemí¹.

Jestliže členský stát přechodné období neaplikuje, tak postavení občanů na trhu práce v daném členském státě je totožné s postavením občanů příslušného státu.

Podle své délky se přechodná období obvykle člení na krátkodobé, které mohou trvat měsíce až tři roky, střednědobé, které mohou trvat tři roky až pět let a dlouhodobé, které mohou trvat více jak pět let.

1.5.1 Princip 2+3+2

Tento princip znamená, že první 2 roky po přistoupení nových členských zemí je přístup na pracovní trhy stálých členských států úplně závislý na politice a opatřeních jednotlivých vlád 15 původních členských států a bilaterálních smlouvách, které mohly být uzavřeny mezi stálými a novými členskými zeměmi. Komise vypracuje na konci tohoto 2letého období zprávu, která slouží Radě jako základ pro rozhodnutí, zda daná země bude v ochranných opatření pokračovat či nikoli. Po tomto rozhodnutí musí členské země Komisi sdělit, jestli bude přechodné období prodlouženo o další 3 roky. Tímto by mohl volný pohyb pracovních sil v celé EU teoreticky fungovat už koncem roku 2009, ale stálé členské státy mohou požádat Komisi o opětovné prodloužení přechodného období o další 2 roky. Tyto státy ale musí dokázat, že by tím byl závažně ohrožen trh práce. Poté následuje to, že trh práce musí být otevřen jiným členským zemím. V případě požadavku na další prodloužení musí být tento požadavek objektivně oprávněný. [20, 24]

1.5.2 Uplatňování principu 2+3+2

Svobody pohybu v rámci jednotného vnitřního trhu se týkají i evropský zemí a zemí EHP (tj. Norska, Islandu, Lichtenštejnska) a Švýcarska.(země EFTA – Evropského sdružení volného obchodu, kteří nejsou členy EU).

¹ Tzv. třetí země jsou nečlenské státy EU a EHP. Občané těchto zemí jsou povinni si žádat o povolení k zaměstnání.

Pro státy, které přistoupily k Evropské unii v květnu 2004², jsou ze strany původních členských států uplatňována přechodná období u 2 základních svobod: svobody pohybu osob a služeb.

V prvním případě jde především o přechodné období pro volný pohyb pracovníků, což znamená, že osoba z jedné členské země je zaměstnána v jiné členské zemi.

Přechodná období jsou zakotvena ve Smlouvě o přistoupení, které se týkají České republiky, Estonska, Litvy, Lotyšska, Maďarska, Polska, Slovenska a Slovinska. Na občany Malty a Kypru se nevztahují žádná omezení. Toto přechodné období může být uplatňováno od přistoupení nejdéle po dobu 7 let, tj. do konce dubna 2011.

Druhou oblastí, které se také týká přechodné období, je volný pohyb služeb, a to v Německu a Rakousku. Služba je výkon poskytovaný za úplatu, který nespadá pod žádnou jinou svobodu (osob, zboží, kapitálu).

Přechodné období se vztahuje jen na některé z vybraných služeb, zejména v oblasti stavebnictví. Podobně jako při volném pohybu pracovních sil musejí mít v těchto oborech vyslaní pracovníci³ pracovní povolení.

1.5.3 Volný pohyb pracovníků ze států EU v rámci členských států EU

Dnes už pouze Rakousko z původních členských států v plné míře omezuje vstup pracovníků ze zemí EU na své pracovní trhy. Svůj pracovní trh částečně otevřely 4 státy EU a to Belgie, Dánsko, Francie a Německo. Od přechodných opatření ustoupilo 1. 11. 2007 Lucembursko, vůči členským zemím, které do EU vstoupily 1. 5. 2004. Ostatní státy EU přechodná opatření neaplikují.

Přechodná opatření vůči ČR – stav k 1.11.2007

Stát EU	Přechodná opatření	Stav přechodného období
Belgie	ANO	částečné uvolnění pro nedostatkové profese od 30.4.2006, od listopadu 2006 další uvolnění

² Státy, které přistoupily v květnu 2004 jsou Česká republika, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko a Slovinsko.

³ Vyslaní pracovníci jsou zaměstnanci podniků usazeného v jedné členské zemi, kteří vykonávají službu v jiné členské zemi po omezenou dobu s tím, že nezaloží v této jiné členské zemi právní formy podnikání.

Bulharsko	NE	od počátku neuplatňuje
Dánsko	ANO	zjednodušení administrat. procedur od července 2006
Estonsko	NE	od počátku neuplatňuje
Finsko	NE	ukončení k 30.4.2006
Francie	ANO	od 1.5.2006 uvolnění pro určité nedostatkové profese (především ve stavebnictví, cest. ruchu, výrobě a zemědělství)
Irsko	NE	od počátku neuplatňuje
Island	NE	neuplatňuje od 30.4.2006
Itálie	NE	PO zrušena od května 2006
Kypr	NE	od počátku neuplatňuje
Lichtenštejnsko	ANO	Licht. uplatňuje vůči českým občanům přechodné období týkající se pohybu osob a přístupu na trh práce. Na občany ČR se vztahuje nařízení 1408/71 a 574/72
Lucembursko	NE	PO zrušena s účinností od 1.11.2007
Litva	NE	od počátku neuplatňuje
Lotyšsko	NE	od počátku neuplatňuje
Maďarsko	NE	od počátku neuplatňuje
Malta	ANO	uplatňuje systém automaticky vydávaných pracovních povolení
Německo	ANO	S účinností od 1.11.2007 uvolněn pracovní trh pro určené profese a absolventy německých VŠ
Nizozemsko	NE	od 1.5.2007 neuplatňuje
Norsko	ANO	prodlouženo do května 2009
Polsko	NE	od počátku neuplatňuje
Portugalsko	NE	neuplatňuje od 30.4.2005
Rakousko	ANO	
Rumunsko	NE	od počátku neuplatňuje
Řecko	NE	od počátku neuplatňuje
Slovensko	NE	od počátku neuplatňuje
Slovinsko	NE	od počátku neuplatňuje
Španělsko	NE	neuplatňuje od 30.4.2005
Švédsko	NE	od počátku neuplatňuje
Švýcarsko	ANO	přechodná období pro zaměstnané osoby a poskytovatele služeb v určitých odvětvích (účinná nejdéle do 30. dubna 2011)
Velká Británie	NE	od počátku neuplatňuje (pro EU-8 -systém povinné registrace)

Tabulka 1. Zdroj: [24]

1.6 Nezaměstnanost v EU

1.6.1 Definice pojmu nezaměstnanost

Nezaměstnanost je jedním z nejsledovanějších ekonomických ukazatelů. Za nezaměstnané jsou považovány osoby, které v určitém období neměly žádné zaměstnání, nedostaly mzdu ani odměnu a aktivně hledaly práci.

1.6.2 Měření nezaměstnanosti

Při měření nezaměstnanosti je důležité rozdělit obyvatele do dvou skupin. První z nich budou tvořit zaměstnaní, kteří vykonávají kteroukoli placenou práci a druhou nezaměstnaní, kteří nemají práci, ale aktivně ji hledají. Míru nezaměstnanosti si vypočítáme pomocí vzorce, kde v čitateli je počet nezaměstnaných a ve jmenovateli pracovní síla.

$$n = (\text{nezaměstnaní} / (\text{zaměstnaní} + \text{nezaměstnaní})) * 100$$

Výsledek se uvádí v procentech.

1.6.3 Výhody a nevýhody

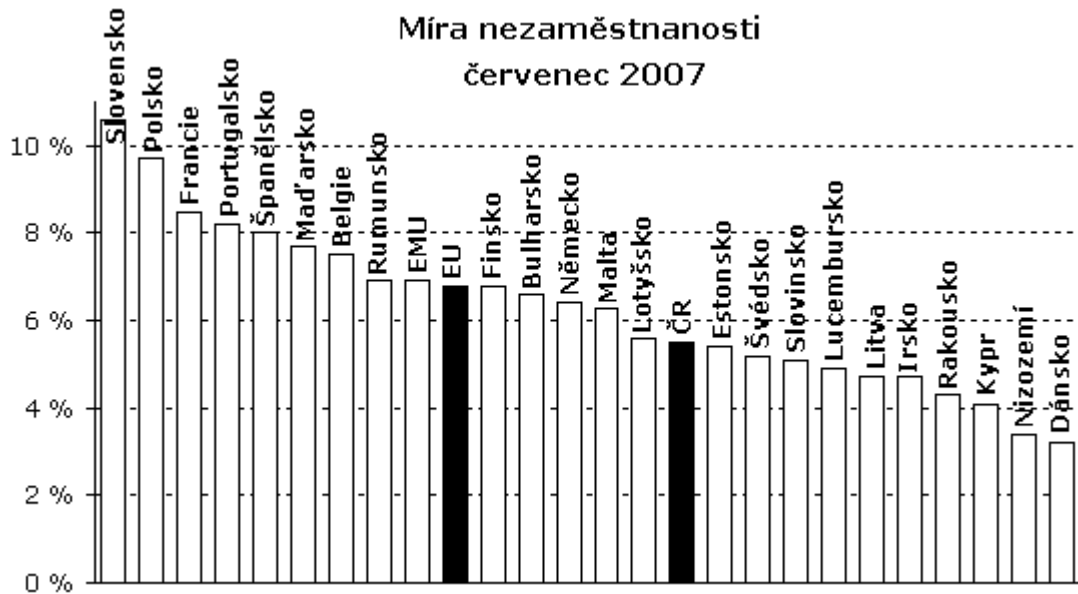
Nezaměstnanost má na občana jak negativní, tak i pozitivní vliv. Hlavní nevýhodou nezaměstnanosti je nedostatek finančních prostředků. Naopak výhodami nezaměstnanosti jsou např. dočasná finanční podpora od státu či zvýšení pomoci od členů rodiny.

1.6.4 Srovnání nezaměstnanosti

Přes několik milionů lidí Evropské unie nejde ráno do práce, protože žádnou nemá. Špatná je hlavně situace se zaměstnáváním mladých do 25 let.

Evropský trh práce se za poslední půlrok zlepšil. Za celou EU dosáhl průměr nezaměstnanosti na 7,6 procenta, což je o půl procentního bodu méně než loni v létě. Tuzemská nezaměstnanost mezitím klesla z 7,3 procenta na 6,7 procenta. ČR si v žebříčku nezaměstnanosti pohoršilo – z 11. místa se posunulo na dvanácté.

Míra nezaměstnanosti, červenec 2007

Obrázek 1. Zdroj: [26]

Ti, kteří o práci přišli v důsledku všeobecné recese, nevyhnutelných strukturálních změn nebo špatného řízení se budou snažit nalézt novou práci co nejrychleji.

Nejefektivnějším způsobem boje proti nezaměstnanosti je realizace úspěšné ekonomické politiky a politiky zaměstnanosti.

V roce 1996 řešily členské země nezaměstnanost jednotlivě – byla věcí národních vlád.

Rok 1997 byl významný pro otázku nezaměstnanosti. V tomto roce se členské státy dohodly na společné spolupráci v oblasti nezaměstnanosti, na podzim tohoto roku se konal v Amsterdamu historicky první summit věnovaný výlučně otázkám nezaměstnanosti.

Nejdůležitějším je pak summit EU v Lisabonu v roce 2000, kde původních patnáct členských států nastínila akční plán týkající se nezaměstnanosti na dalších 10 let.

Problémy, kterým čelí EU v souvislosti s nezaměstnaností:

- Dlouhodoběji trvající problémy s nezaměstnaností
- Nezaměstnanost žen
- Nezaměstnanost starších lidí 55 – 64 let
- Nezaměstnanost mladých do 25 let

- Kvalita práce
- Celoživotní vzdělání
- Spolupráce se sociálními partnery atd.

KLOUDOVÁ [10, s. 119]

Hlavním cílem EU je plná zaměstnanost. Jednotlivé členské země by si měly vymezit cíle, které vedou k růstu zaměstnanosti, ale které odpovídají cílům stanoveným EU.

1.7 Východiska pro analytickou část

Na základě těchto teoretických poznatků se budu v analytické části zabývat pouze možnostmi studia a práce v EU/EHP. Jednak díky tomu, že jsme členy EU, ale také proto, že máme takřka neomezené možnosti studia a práce v EU/EHP.

II. ANALYTICKÁ ČÁST

2 ANALYTICKÉ SOUVISLOSTI

Analytickou část jsem rozdělila na dvě významné části. První část je věnována možnostem studia v EU a v EHP, druhá pak možnostem práce v EU a v EHP. V první části se moje práce zabývá zejména různými možnostmi studia v EU a v EHP, od toho, co EU nabízí mladým lidem, přes různorodé studijní programy, které EU nabízí až po to, čím se tyto programy zabývají. Druhá část zpracovává pracovní možnosti v EU a v EHP, zejména jak a kde hledat práci, co všechno udělat a na co nezapomenout před odjezdem do zahraničí, když už jsme v zahraničí a co po návratu domů a v závěru druhé části nabídnu seznam možností uplatnění českých občanů na trzích práce v EU/EHP.

2.1 Analýza studia v EU a v EHP

Mladým lidem dává EU záruku vysokého vzdělání, umožňuje jim získávat vědomosti na školách v jiných členských státech, volně cestovat, učit se jazykům a tím se prohlubují vztahy mezi jednotlivými členskými státy. Členské státy mají odpovědnost za obsah výuky ve školách a organizaci vzdělávání. Smlouva o EU vymezuje vzájemnou spolupráci v oblasti školství a mládeže. Činnost se soustřeďuje na rozvoj evropského vzdělávání a zejména na výuku a šíření jazyků členských států. EU podporuje pohyb studentů a učitelů tím, že jsou vzájemně uznávány akademické diplomy a doba studia se započítává. Také se podílí na odborném vzdělávání: zlehčuje přizpůsobování se průmyslovým změnám, pomáhá vzájemným výměnám praktikantů a instruktorů - obzvláště mladých lidí. [8, 14]

Každý občan EU má právo svobodně cestovat a studenti mají právo studovat, vzdělávat se a připravovat se na budoucí povolání ve všech členských státech EU. Občané (studenti) si jsou v rámci práva na vzdělávání v jiné zemi EU rovni. Jediná podmínka je, aby byli přijati na střední školu, univerzitu nebo do jazykového kurzu.

Vzdělávání se stalo prioritou evropské integrační politiky, jak to dokazuje i narůstající počet evropských vzdělávacích programů i prostředků plynoucích do této oblasti.

„Vzdělávání, školení a programy pro mládež představují živý a neustále se rozvíjející aspekt evropské integrace.“ TROJÁNEK [14, s. 8] Od 80. let vznikají společné evropské programy, které daly studentům a mladým lidem možnost zažít ekonomickou, sociální a kulturní zkušenost života v jiných evropských zemích, najít nové kamarády a zajistit si zajímavější a lepší začátek své pracovní kariéry.

Výměny studentů, učitelů a vzdělávacích pracovníků má velkou popularitu a pomáhají měnit vzdělávání v členských zemích EU:

- Vzájemnou výměnou zkušeností a hledáním perspektivnějších metod práce,
- Pomocí inovací a zajišťováním užší spolupráce s praxí,
- Vylepšováním znalostí jazyků a praktických jazykových dovedností.

Existují zpravidla 2 možnosti jak studovat v EU a v EHP. První z možností je zúčastnit se některého ze studijních programů, které EU lidem nabízí a druhou možností je možnost samostatného studia (viz níže uvedené kapitoly), kdy člověk si danou studijní možnost nalezne sám na základě své vlastní iniciativy.

2.1.1 Samostatné studium

Jestliže si chcete zlepšit cizí řeči, poznat nové země, kultury, lidi a získat nové zkušenosti, tak vám určitě pomůže pobyt v zahraničí, který vám umožní zdokonalit si jazykové znalosti, a tím vás lépe připraví například na maturitní nebo státní zkoušku z jazyka, zlepšit šance pro přijetí na vysokou školu a nebo také usnadní následný studijní či pracovní pobyt v cizině. Pokud se chcete věnovat studiu jazyka, máte možnost vyjet na pár týdnů do zahraničí na různorodé jazykové kurzy. Máte samozřejmě možnost i získat mezinárodně uznávaný titul nebo si pouze vyzkoušet studium mimo ČR.

Existuje možnost se samostatně přihlásit na vysokou školu v zahraničí. Jestliže nemáte dostatek peněz na své studium, tak máte také možnost si přivydělat, můžete si zvolit některý z řady pracovních programů. Možností je mnoho a liší se země od země.

2.1.1.1 Studium na vysoké škole

Existuje mnoho možností, kde v zahraničí můžete studovat. Záleží jen na vás, kterou zemi či kontinent si pro své studium vyberete. Můžete studovat v Evropě, v USA, Australii i na Novém Zélandě.

V rámci mé bakalářské práce řeším možnosti studia v EU, proto se konkrétněji vyjádřím „pouze“ k možnosti studovat v Evropě.

2.1.1.2 Studium v Evropě

Jestliže jste se rozhodli studovat v některém z členských států Evropské unie, tak

samozejmě máte v tomto směru rovnocenné postavení jako uchazeči z domácích zemí. Při přijímacím řízení na vámi vybranou školu ale musíte prokázat navíc své jazykové znalosti. Měly by jste se také připravit na to, že na většině škol v zahraničí se platí vysoké školné, a že náklady na život také nejsou zrovna malé. Informace o možnostech vzdělávání v Evropě naleznete například na portálu Ploteus.

Nabízí se také možnost různých stipendií. Jsou poskytována jak jednotlivými školami, tak různými nadacemi a existují také vládní stipendia.

2.1.2 Druhy studijních programů

U možnosti využití studijních programů platí v zásadě totéž, co pro možnost samostatného studia. Spektrum studijních programů je veliké.

V této části mé bakalářské práce uvedu ty, které jsou nejrozšířenější.

Studijní programy existují ve 3 velkých celcích:

- SOCRATES
- LEONARDO DA VINCI
- YOUTH FOR EUROPE (MLÁDEŽ PRO EVROPU)

Evropská komise řídí všechny tyto 3 programy – generální ředitelství pro vzdělávání a kulturu. Všechny členské státy Evropské unie jsou těmto programům otevřeny.

Česká republika se také aktivně podílí na celé řadě programů.

2.1.3 SOCRATES

Program SOCRATES I. má za cíl podporu výměnných programů žáků, studentů i učitelů a tím zlepšit vzdělávací systémy zúčastněných zemí i vytvoření evropského povědomí. Tento program zahájil svou činnost roku 1995 a fungoval dokonce roku 1999. Od roku 2000 funguje program SOCRATES II.

Program SOCRATES I. přispíval svými financemi na zahraniční pracovní a studijní pobyty a ulehčoval takto spolupráci vědců, studentů a dalších osob působících na vysokých školách. Z finančních prostředků tohoto programu byly poskytovány granty, z kterých zajišťovaly univerzity svým posluchačům studium na univerzitách v jiných zemích.

SOKRATES se dělí na několik dalších programů:

- ERASMUS
- COMENIUS
- LINGUA
- DISTANČNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

TROJÁNEK [14, s. 10]

2.1.3.1 ERASMUS

Na základě institucionálních smluv umožňuje program ERASMUS vysokoškolským studentům i učitelům pracovat na vývoji společných projektů, vytvářet a rozvíjet nové kurzy a realizovat studijní návštěvy.

ERASMUS spolupracuje se všemi typy VŠ a umožňuje vyjet studentům, učitelům a jiným zaměstnancům na zahraniční partnerskou instituci či do zahraničního podniku.

EK přiděluje na základě žádosti vysokoškolské instituce tzv. Erasmus University Charter (EUC), což je podmínkou pro zapojení do programu. V České republice je program ERASMUS otevřen všem veřejným, státním a soukromým vysokým školám a vybraným vyšším odborným školám a jejím studentům, učitelům a jiným zaměstnancům.

Do programu ERASMUS se mohou nově od roku 2007 zúčastnit i jiné instituce než vysokoškolské, které mohou zprostředkovávat zahraniční pracovní stáže pro studenty vysokoškolských institucí.

Program Erasmus podporuje tyto aktivity:

Decentralizované

Mobilita studentů

- *Studijní pobyt* – studium v délce 3 – 12 měsíců na zahraniční vysokoškolské instituci.
- *Pracovní stáž* – v programu ERASMUS je od roku 2007 novou aktivitou; pracovní stáž v délce 3 – 12 měsíců v zahraničním podniku, školícím a výzkumném středisku nebo v jiné organizaci; pro studenty může zajistit pracovní stáže buď přímo vysokoškolská instituce nebo zprostředkovatelská organizace.

Mobilita zaměstnanců

- *Výukový pobyt* – je výukový pobyt pedagogů vysokoškolských institucí za účelem výuky na zahraniční vysokoškolské instituci.

- *Školení* – v programu ERASMUS je od roku 2007 novou aktivitou; výjezdy pedagogických a jiných zaměstnanců vysokoškolských institucí za účelem výměny zkušeností formou studijní návštěvy či stínování na zahraniční vysokoškolské instituce nebo do zahraničních podniků a samozřejmě i příjezdy expertů ze zahraničních podniků na domácí vysokoškolské instituce.

Organizace mobilit – různé aktivity umožňující realizaci mobilit studentů a zaměstnanců na vysokoškolských institucích a ve zprostředkovatelských organizacích.

Intenzivní programy – tyto programy jsou zařazeny nově mezi decentralizované aktivity programu ERASMUS spravované národními agenturami; krátké studijní programy, kterých se účastní studenti a pedagogové z partnerských institucí projektu.

Intenzivní jazykové kurzy Erasmus – jsou určeny pro méně používané jazyky EU, kterých se mohou zúčastnit studenti, kteří v daném akademickém roce vyjíždějí na mobilit Erasmus do dané země; každoročně jsou v České republice pořádány kurzy českého jazyka pro zahraniční studenty.

Centralizované

Multilaterální projekty – jsou zaměřeny na vývoj studijních programů, spolupráci mezi univerzitami a podniky, modernizaci vysokého školství i na virtuální univerzity.

2.1.3.2 COMENIUS

Program COMENIUS podporuje školní vzdělávání a mohou se do něj zapojit mateřské, základní i střední školy. Žáci, studenti, učitelé a pedagogičtí pracovníci působící v těchto typech škol jsou cílovou skupinou tohoto programu. Cílem programu je zlepšit porozumění mezi mladými lidmi z různých evropských zemí, pomáhat jim osvojit si základní životní dovednosti důležité pro jejich osobní rozvoj a pro jejich budoucí zaměstnání. Posiluje evropské vzdělávání a zaměřuje se především na děti z vysídlených rodin, romské děti a děti z rodin patřících k etnickým menšinám. Podporuje také výměnu a další vzdělávání učitelů, jejich školení, semináře a kurzy.

Projekt COMENIUS má 3 hlavní aktivity:

- Partnerství mezi školami, kde spolupracují školy z různých účastnických států na společném evropském vzdělávacím projektu,

- Nadnárodní projekty řešící problémy se vzděláváním dětí z vysídlených rodin, Romů, i se vzděláváním v prostředí smíšených kultur,
- Evropské projekty profesního vzdělávání pedagogů při zaměstnání, zaměřené na prohloubení evropského rozměru základního a středního školství a na zlepšení výsledků vzdělávání.

Program Comenius podporuje aktivity:

Decentralizované

Individuální mobility

- *Granty dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků* – jsou zaměřeny na učitele, kteří chtějí zkvalitnit své jazykové znalosti a profesní dovednosti v zahraničí. Vzdělávací aktivity mohou trvat 1 až 5 týdnů a musí se uskutečnit v zemi, která je zapojená do Programu celoživotního učení.
- *Asistentské pobyty* – podporují studenty-budoucí učitele. Asistent působí 3 až 10 měsíců na zahraniční hostitelské instituci. Cílem této aktivity je, aby budoucí učitelé získali praktické dovednosti ve výuce, zlepšili znalosti cizích jazyků, informovali se o jiných evropských zemích a jejich vzdělávacích systémech. Ze zemí zapojených do Programu celoživotního učení zprostředkovává program českým školám rovněž Comenius asistenta
- *Projekty partnerství škol* – cílem tohoto projektu je, že několik evropských škol spolupracuje na společné téma (evropské občanství, kulturní dědictví, jazykové vzdělávání, životní prostředí apod.). V rámci projektů je realizována mobilita žáků a učitelů na zahraniční partnerské školy. Účast v tomto projektu přináší nejen zlepšení jazykových znalostí, počítačové gramotnosti, komunikačních schopností a práce v týmu, ale také pomáhá k odstranění předsudků a pochopení různorodosti jiných evropských kultur.

centralizované

- *Multilaterální projekty* – tyto projekty jsou zaměřeny na tvorbu, propagaci a diseminaci výukových metod a materiálů, ale také na výměnu informací o vzdě-

lávacích systémech jednotlivých evropských zemí s cílem zlepšit přípravu učitelů v průběhu jejich počátečního nebo dalšího vzdělávání.

- *Tematické sítě* – tyto projekty podporují ve zvolené tematické oblasti už realizované nebo poskytující pomoc při přípravě nových projektů. Centralizované projekty mají za cíl také informovat o příkladech dobré praxe, šířit výsledky už realizovaných projektů a podporovat inovativní postupy v dané oblasti.

Dalšími aktivitami/iniciativami zaměřenými na podporu hlavních cílů programu Comenius patří eTwinning. Tato aktivita je zaměřena na spolupráci žáků i učitelů mateřských, základních a středních škol v rámci EU a nabízí technologické nástroje pro spolupráci škol na portálu www.eTwinning.net, kde se školy mohou do této aktivity zapojit, zaregistrovat se, hledat si partnerské školy a učitelé a žáci se zde mohou virtuálně setkávat, spolupracovat a realizovat projekty na dálku.

2.1.3.3 LINGUA

Program LINGUA je zaměřen na učitele a studenty cizích jazyků a v jeho rámci se společně realizují evropské projekty pro výuku jazyků, dalších vzdělávání učitelů, asistent-ské pobyty a rozvoj moderních metod výuky jazyků, čímž je program otevřen i univerzitám.

Díky programu LINGUA působí na našich školách zahraniční studenti, budoucí učitelé cizích jazyků, jako lektoři. Čeští studenti, kteří se připravují na budoucí povolání učitele cizích jazyků mají možnost seznámit se s metodami výuky cizích jazyků a zdokonalit se v příslušném jazyce při pobytech na univerzitách v evropských zemích (3 až 8 měsíců).

2.1.3.4 DISTANČNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Program distančního vzdělávání podporuje evropskou spolupráci mezi institucemi, které se zabývají dalším vzděláváním učitelů, školitelů a manažerů (Open Distance Learning – ODL). ODL využívá všechny moderní informační a komunikační technologie ke zkvalitnění výuky konvenčního vzdělávání i vzdělávání handicapovaných osob.

2.1.4 Výměna informací a zkušeností

Zkušenosti v odvětví vzdělávání a výměny informací zajišťují některé instituce, které spadají pod širší rámec programu SOCRATES.

Pod širší rámec programu SOCRATES spadají:

- EURYDICE
- ARION
- NARIC
- Vzdělávání dospělých
- SOCRATES II

2.1.4.1 EURYDICE

Ve snaze zlepšit výměnu informací a zkušeností mezi pracovníky státní správy a poskytovat informace všem, kteří jsou do odvětví vzdělávání zapojeni vznikla EURYDICE již v roce 1980. Dnes je v podstatě EURYDICE evropskou informační sítí o školství v zemích EU a přidružených zemích. EURYDICE má 2 úrovně: první úroveň představuje národní oddělení založené jednotlivými ministerstvy školství, druhá představuje Evropské oddělení zřízené Evropskou komisí, které zabezpečuje rozvoj sítě informací, koordinuje její činnost, zkoumá a sleduje školské systémy, provádí sběr a počítačové zpracování informací a šíří získané výsledky.

EURYDICE je také nástrojem rozvoje vzdělávací politiky, srovnává společné a rozdílné trendy. Pro Evropskou komisi každoročně zpracovává zprávu nazvanou „Klíčové údaje o školství v Evropské unii“.

2.1.4.2 ARION

Program ARION je zaměřen na řídicí pracovníky v oblasti školství a školské politiky: inspektory, studijní poradce, pracovníky místní a regionální správy, školitele, ředitele škol. Pro vzájemnou výměnu informací a zkušeností z oblasti vzdělávací politiky a vzdělávacích systémů pro ně organizuje EU semináře. K častým tématům, která se diskutují patří: vzdělávací systémy a hodnotový systém, „hráči“ v procesu vzdělávání: žáci, učitelé a rodiče: účetní, rozvrh a nástroje výuky, škola a její prostředí a další aspekty vzdělávacího procesu.

2.1.4.3 NARIC

Národní informační centra pro uznávání kvalifikací v zemích EU a dalších zemí účastnících se programu SOCRATES – NARIC (National Academic Recognition Information Centres) podávají informace o systémech vysokoškolského vzdělávání a získaných kvalifikacích. NARIC dohromady spojuje jednotlivá národní centra k zajištění efektivního, pružného a především průhledného uznávání stupně vzdělání dosaženého v jiných zemích, což je základní předpoklad studentské mobility a spolupráce ve vzdělávání. Protože NARIC neposkytuje prostředky pro určité projekty je tímto specifický mezi ostatními programy.

2.1.4.4 Vzdělávání dospělých

Vzdělávání je celoživotní proces, proto tento program umožňuje každé instituci, která se touto formou vzdělávání zabývá, zapojit se do ní. Jsou to například univerzity třetího věku, asociace vzdělávání dospělých na různých úrovních, výchovné a kulturní instituce, organizace zaměřující se na šíření informací o evropské integraci a evropské identitě.

Autoři těchto projektů mohou žádat o granty, které jsou určeny pro celoživotní vzdělávání dospělých nebo na rozšíření vědomostí o evropské problematice mezi dospělými.

2.1.4.5 SOCRATES II

První fáze programu SOCRATES proběhla v letech 1995 – 1999, program pokračuje v ještě efektivnější podobě v letech 2000 – 2004, proto mluvíme o programu SOCRATES II. Program se snaží o posilování evropské dimenze na všech úrovních vzdělávání, zapojení všech moderních informačních technologií a jejich využití ve vzdělávacím procesu.

Jak se zapojit do programu?

Doporučuje se poradit se s garantem vašeho studovaného oboru, zajít si na zahraniční oddělení vaší univerzity, vysoké školy či fakulty a to vám poskytne všechny informace o výměnách, do nichž je vaše škola zapojená (např. univerzity, fakulty, ve kterých zemích, apod.). Není zde jednotná uzávěrka, neboť každá univerzita organizuje výběry studentů nezávisle na sobě. Výběr studentů je zcela v kompetenci dané instituce.

Doporučuje se také zavolat do kanceláře SOCRATES OFFICE, U lužického semináře 13, 118 02 Praha 1 – Malá Strana (tel. 02/575 305 04, fax 575 324 07, e-mail socrates@csvs.cz). Přihlášky, nabídky zahraničních škol, které hledají českého partnera, a další informace jsou k nalezení na internetové adrese: www.csvs.cz/socrates. Sami si můžete zkusit hledat partnera nebo zadat informace o sobě na internetové adrese: www.partbase.eupro.se

2.1.5 LEONARDO DA VINCI

Program LEONARDO DA VINCI , který je určen pro státní i soukromé podniky, učiliště, střední, vyšší odborné školy a vysoké školy, úřady státní správy či výzkumné ústavy, je zaměřen na rozvoj inovativních činností, které zlepšují kvalitu odborného vzdělávání a obohacují výukové metody v tomto odvětví. Je také zaměřen na výukové a vzdělávací potřeby všech účastníků se osob odborného vzdělávání a odborné přípravy s výjimkou studentů vysokých škol a na instituce a organizace, které nabízejí nebo podporují toto vzdělávání a přípravu.

Jedním z hlavních cílů programu patří přispívat k rozvoji kvalitního celoživotního učení, podporovat účastníky odborné přípravy a dalších vzdělávacích činností v získávání vědomostí a dovedností zvyšující jejich kvalifikaci, podporovat zaměstnanost a účast na evropském trhu práce, zvýšit přitažlivost odborného vzdělávání a přípravy a mobility pro zaměstnavatele a jednotlivce a posílit spolupráci mezi institucemi, které poskytují vzdělávání.

Program slouží i k podpoře tvorby pilotních projektů, které mají za cíl vznik nových studijních programů včetně výukových materiálů, výměnných stáží pro mladé lidi na počátku jejich odborné přípravy, pro mladé pracovníky, učitele, instruktory, studenty a experty pro odborné vzdělávání a vytváření přehledů a analýz z oblasti odborného vzdělávání.

Evropská rada schválila program LEONARDO DA VINCI v prosinci 1994 a připravila na období let 1995 – 1999, zahrnul některé dřívější programy – například COMETT (Community Programme in Education and Training for Technology), EUROTECNET (European Technical Network), FORCE (Community Action Programme for the Development of Continuing Vocational Training), PETRA (program pro odbornou přípravu mladých lidí a jejich přípravu na pracovní život) nebo IRIS (síť ukázkových projektů na odborné školení žen).

Program LEONARDO DA VINCI je zpřístupněn všem členským zemím EU, zemím Evropského hospodářského prostoru a asociovaným zemím střední a východní Evropy.

Program LEONARDO podporuje projekty ve třech oblastech:

I Zlepšení systémů odborného vzdělávání a přípravy:

1. Nadnárodní pilotní projekty:

- počáteční odborné vzdělávání,
- další odborné vzdělávání,
- odborné vzdělávání a poradenství,
- rovnost příležitostí,
- znevýhodněné skupiny.

2. Nadnárodní stáže a výměny:

- pro mladé učně v procesu počátečního odborného vzdělávání,
- pro začínající pracovníky po vyučení,
- pro instruktory, učitele

II Zlepšení odborného vzdělávání pro podniky a pracovníky podniků – spolupráce s vysokými školami:

1. Nadnárodní pilotní projekty:

- další odborné vzdělávání pracovníků,
- technologické inovace, spolupráce
- rovnost příležitostí.

2. Nadnárodní stáže a výměny:

- v podnicích pro studenty a absolventy vysokých škol,
- mezi vysokými školami a podniky,
- pro osoby odpovídající za vzdělávání v podnicích.

III Jazykové dovednosti v oblasti odborného vzdělávání, znalosti a inovace v oblasti odborného vzdělávání:

1. Jazykové dovednosti:

- nadnárodní pilotní projekty,
- nadnárodní výměnné programy.

2. Znalosti v oblasti odborného vzdělávání:

- přehledy a analýzy výukových programů.

3. Inovace v oblasti odborného vzdělávání:

- projekty s vícenásobným účinkem,

- nadnárodní výměnné programy.

TROJÁNEK [14, s. 17]

Jak se zapojit do programu?

Mladí lidé, učni a studenti, kteří mají zájem se programu účastnit, by se měli obrátit na svůj podnik nebo odbornou školu. Ve spolupráci se školou naleznou vhodného zahraničního partnera a s ním společně připraví projekt. Po jeho schválení se mohou v partnerské instituci členské země EU v délce 3 týdnů až 9 měsíců účastnit pracovního či studijního školení. V případě zahraniční studijní cesty poznávají nejen život a práci v jiných zemích a obohacují tím své pracovní obzory, ale poznávají lépe i sami sebe.

Informace o všech aktivitách programu LEONARDO DA VINCI lze nalézt u národní kanceláře projektu na adrese:

2.1.6 MLÁDEŽ PRO EVROPU (YOUTH FOR EUROPE)

Cílovou skupinou programu MLÁDEŽ PRO EVROPU (YOUTH FOR EUROPE) jsou všichni mladí lidé ve věku 15 – 25 let z členských zemí EU, ESVO a přidružených zemí. Projekt se snaží umožnit spolupráci mezi mladými lidmi, kteří většinou nespádají do projektů SOCRATES a LEONARDO DA VINCI. Projekty probíhají většinou na různých úrovních: od místních po nadnárodní, důraz je kladen na zapojení mladých lidí se sníženou pracovní schopností, příslušníků etnických menšin či nezaměstnaných.

Cíle a úkoly programu MLÁDEŽ PRO EVROPU jsou:

- umožňovat mladým lidem vidět EU jako integrální součást jejich historického, politického, kulturního a sociálního prostředí,
- upozorňovat na možná nebezpečí, která způsobují obavy z „odcizení“ včetně dalších efektů, jakými jsou rasismus, xenofobie,
- podpora vědomí a vážení si hodnot kulturní mnohosti u mladých lidí,
- pomoc mladým lidem hrát aktivní roli ve společnosti prostřednictvím jejich zapojení se do neziskových organizací,
- umožnit mladým lidem uvědomit si důležitost demokracie ve společnosti a tím je motivovat k zapojení se do aktivní role jejich členů,
- podpora nezávislosti, kreativity a podnikavého ducha na mnoha úrovních: sociální, občanské, kulturní a životního prostředí,
- umožnit mladým lidem vyslovit svůj názor na společnost,

- výchova mladých lidí k citlivosti vůči stejným právům a příležitostem mezi muži a ženami a podpora k aktivnímu zapojení mladé ženy ve všech sférách společnosti.

Program MLÁDEŽ PRO EVROPU se obrací mimo tradiční struktury školy a pracoviště zejména k mladým lidem.

Program podporuje hlavně tyto aktivity:

- mezinárodní aktivity zapojující přímo mladé lidi: výměny mládeže, iniciativy mládeže např. v oblasti ekologie, dobrovolnické akce,
- podporovat aktivity pro další rozvoj mladých lidí zapojených v pracovním procesu, spolupráce mezi institucemi členských zemí shromažďující mladé lidi nebo působícími na mladé lidi,
- mezi mladými lidmi a mladými vědci výměna informací

Jak se zapojit do programu?

Program MLÁDEŽ PRO EVROPU není určen jen pro jednotlivé soukromé osoby, ale i pro skupiny mládeže, které projekt připraví, uskuteční a jsou za něj zodpovědné.

2.1.7 Národní agentura pro evropské vzdělávací programy (NAEP)

NAEP koordinuje vzdělávací programy mezinárodní spolupráce. Díky nové generaci Programu celoživotního učení vznikla tato agentura pro roky 2007 – 2013, kam se transformovaly aktivity Národních agentur programu Sokrates a Leonardo da Vinci.

NAEP zodpovídá za uskutečnění Programu celoživotního učení v ČR a dalších vzdělávacích programů a je prostředníkem pro poskytování finančních prostředků EU ve svěřených oblastech. Cílem NAEP je tvorba informačního systému o vzdělávacích programech EU a o jiných mezinárodních aktivitách, NAEP také poskytuje informační a konzultační služby týkající se svěřených programů, organizuje národní a mezinárodní semináře a konference, propaguje české školství v zahraničí a vytváří informační materiály.

Obecným cílem je ale přispívat prostřednictvím celoživotního učení k rozvoji EU. Program je zaměřen na podporu výměny, spolupráce a mobility mezi vzdělávacími systémy a systémy odborné přípravy. Aktivity Programu celoživotního učení jsou rozděleny do 4 programů (Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci a Grundtvig), průřezového programu a programu Jean monet.

2.1.8 Programy spravované NAEP

Národní agentura pro evropské vzdělávací programy (NAEP) spravuje programy jako jsou:

- GRUNDTVIG
- JEAN MONNET
- A další programy

2.1.8.1 GRUNDTVIG

Program Grundtvig se zaměřuje na výukové a vzdělávací potřeby osob ve všech formách vzdělávání dospělých tj. na potřeby osob starší 25 let nebo osoby ve věku 16 – 24 let, které už nejsou studenty denního studia na střední nebo vysoké škole, a na instituce a organizace nabízející nebo podporující toto vzdělávání.

Program Grundtvig podporuje tyto aktivity:

Decentralizované

Mobility osob – se zaměřují na vzdělávání a profesní rozvoj osob působících ve vzdělávání dospělých. Jejím cílem je nabídnout pracovníkům z oblasti vzdělávání dospělých možnost získat individuální grant na vzdělávací akci v zahraničí podle vlastního výběru. Vzdělávací akce musí odpovídat profesnímu zaměření žadatele a jeho vzdělávacím potřebám a musí se uskutečnit v zemi zapojené do Programu celoživotního učení, může trvat až 6 týdnů.

Projekty partnerství – se zaměřují na témata společného zájmu zúčastněných organizací. Projekty partnerství spočívají ve spolupráci institucí a organizací působících v oblasti vzdělávání dospělých z různých zemí zapojených do programu celoživotního učení s cílem vzájemné výměny zkušeností v oblasti jejich společného zájmu. Tyto projekty jsou orientovány na samotný vzdělávací proces s cílem zapojit do evropské spolupráce co nejvíce institucí a organizací. Projekty partnerství jsou zaměřeny na aktivní zapojení dospělých účastníků vzdělávání nejen do jednotlivých aktivit projektu, ale i do mobilit projektu. K přípravě žádosti o projekt je možné využít grantu přípravných návštěv.

Centralizované

Multilaterální projekty jsou zaměřeny na zdokonalení systémů vzdělávání dospělých prostřednictvím rozvoje, předávání inovací a osvědčených postupů.

Tématické sítě – odborníků a organizací jsou zaměřeny na identifikaci, zdokonalování a šíření inovací a osvědčených postupů.

2.1.8.2 PROGRAM JEAN MONNET

Tento program se zaměřuje na vzdělávání a výzkum v oblasti evropské integrace ve vyšším vzdělávání.

Cílovými žadateli jsou vysokoškolské instituce a asociace vysokoškolských učitelů a výzkumných pracovníků specializovaných na Evropská studia.

2.1.8.3 Další programy spravované NAEP

Euroguidance – síť Euroguidance spojuje střediska zabývající se poradenskými systémy po celé Evropě.

Erasmus Mundus – cílem tohoto programu je podpora spolupráce a mobility v oblasti vysokoškolského vzdělávání. Řídí ho přímo Evropská komise.

FM EHP/Norska – Fond pro podporu spolupráce škol – je zaměřen na spolupráci vzdělávacích institucí z ČR, Islandu, Lichtenštejnska a Norska.

Tempus – jde o vzdělávací program EU, který má za cíl rozvíjet vysokoškolské vzdělávání v partnerských zemích (země, které získávají pomoc na sociální a ekonomický rozvoj v rámci programů TACIS, CARD, MEDA).

2.2 Analýza práce v EU a v EHP

Volný pohyb osob je jednou ze čtyř základních svobod EU. To znamená, že každý občan členského státu EU může bez omezení vykonávat své zaměstnání, poskytovat služby nebo podnikat v jiném členském státě EU. Pro výkon některých činností (např. vzdělání, praxe, bezúhonnost), jsou stanoveny podmínky, které se v členských státech liší. K usnadnění pohybu osob slouží vzájemné uznávání odborných kvalifikací. [36, 37]

Pokud chcete pracovat v zahraničí, měli byste mít představu o tom, do které země byste rádi vyrazili, na jak dlouho hledáte práci, jaké vzdělání máte a jakou práci byste chtěli v zahraničí vykonávat. I Váš věk a rodinný stav hraje v některých případech důležitou roli.

Než odjedete do zahraničí je pokládáno za důležité:

- Měli byste zanechat na sebe kontakt – jako kontakt je myšleno například telefonní číslo, které v zahraničí používáte, adresu, na které bydlíte nebo se dlouhodobě zdržujete, ale také můžete zanechat kontakt na svého zaměstnavatele.
- Měli byste mít zjištěná důležitá čísla a kontakty a mít je u sebe – například čísla a kontakty na české velvyslanectví, help centrum, nebo tísňové volání v dané zemi apod., na které se můžete kdykoli obrátit při jakýchkoliv problémech.
- Měli byste si ponechat všechno, co podepíšete, a samozřejmě si vyhotovit kopii. Případným nedorozuměním lze předejít tak, že budete mít od všeho, co podepisujete, kopie. Tím bude vytvořen celkový přehled, co jste podepsali, čemu jste zavázáni a co nesmíte. Ale hlavně nepodepisujte nic, čemu nerozumíte. Raději si to přečtete dvakrát nebo třikrát, nebo si klidně přizvěte osobu, která vám pomůže s překladem.
- Všechny smlouvy, dodatky, dohody se doporučuje nechat vystavit písemně – Tímto se myslí vše, co je pro vás směrodatné a čím se máte řídit. Ve většině případů je lepší písemná forma všech dokumentů, pokud má dokument samozřejmě všechny předepsané náležitosti (podpis i datum).
- Doporučuje se uschovat veškeré dokumenty – Po návratu do ČR se může stát, že nebudete schopni doložit, kde jste určitou dobu byli, jakou práci jste vykonávali a zda jste odváděli zdravotní pojištění. Pokud jste zdravotní pojištění neodváděli, budete muset tuto dlužnou částku na pojištění zaplatit. Může se vyskytnout také problém s úřady v cizí zemi. I když se vám zdá dokument nepodstatný, vždy se vyplatí uschovat si jej, tím si můžete ušetřit spousty problémů.

2.2.1 Jak a kde hledat práci

Zde existuje několik možností, jak najít v zahraničí práci, buď využijete služeb agentury, nebo si práci najdete sami podle svého uvážení. Doporučuje se také vytvořit si strukturovaný životopis („Curriculum Vitae“) v cizím jazyce, krátký dopis, ve kterém se uvádí proč chceme do zahraničí, co by nám to přineslo a co by to přineslo zaměstnavateli...), výhodu je také sehnat si doporučení od učitelů, nebo od předchozích zaměstnavatelů.

Existuje celá řada možností, jak a kde hledat práci. Vyjmenuji ty, které sem patří.

2.2.1.1 EURES

EURES (EUROpean Employment Services – Evropské služby zaměstnanosti) tvoří síť poradců, jejímž cílem je zjednodušit migraci pracovních sil v rámci EHP a Švýcarska⁴. Pomáhá také zlepšovat profesní zařazení, zejména u mladých lidí, protože jim pomáhá získat pracovní zkušenosti v zahraničí. Evropská komise a veřejné služby zaměstnanosti zemí EU se podílí na práci EURES. Hlavním cílem EURES je informovat, dávat pokyny a radit zájemcům, kteří mají zájem o práci v jiné členské zemi, a také poskytovat informace, které se týkají pracovních příležitostí a pracovních a životních podmínek v EU/EHP. A také poskytovat poradenství zaměstnavatelům, kteří hledají pracovníky z ostatních členských států.

Informace o EURES jsou k dispozici na každém úřadě práce, EURES poradci působí na pověřených ÚP v krajských městech. Tito poradci jsou vyškolení odborníci, kteří jsou ochotni vám poskytnout informace týkající se zaměstnání v jiné členské zemi EU/EHP nebo, pokud jde o mimořádný dotaz, zjistí odpověď od jiných institucí či od svých kolegů EURES poradců z ostatních států. Přitom pracují s portálem EURES a nabízí mnoho doplňujících informací, které na tomto portálu nenaleznete.

2.2.1.2 Eurodesk

Jedná se o evropskou informační síť, která je realizována ve 30 zemích a která umožňuje přístup mladým lidem a pracovníkům s mládeží k evropským informacím. Podává informace o evropských programech, o studiu, práci, cestování, ubytování, dobrovolnictví, au-pair v zahraničí, o kontaktech na zahraniční organizace, a také poskytuje všeobecné informace o EU. Například zda máte jakýkoli dotaz (např. hledáte ubytování v Londýně), můžete ho poslat do této sítě a partneři z daných zemí se vynasnaží vám maximálně pomoci.

2.2.1.3 Soukromé společnosti (agentury)

Agentury práce působí zejména v oblasti dočasného zaměstnávání. Tyto agentury (firmy) působí v oblasti poradenské, informační, přímého zprostředkování zaměstnání zá-

⁴ Evropský hospodářský prostor (EHP) je tvořen členskými státy Evropské unie (EU) a dále Norskem, Islandem a Lichtenštejnskem.

jemcům o práci, dále dočasného přidělování zaměstnanců (pronajímání pracovní síly), nábory pracovníků a zajišťování s tím spojených úkonů. Nabízí velké množství programů různých délek a profesí jak pracovních (klasické zprostředkování práce), tak pracovníě-studijních. Větší část při vyřizování všech náležitostí zajistí daná agentura. Ze zákona o zaměstnanosti § 58 odst. 2 nemůžou agentury práce za zprostředkování zaměstnání požadovat úhradu. Důsledně doporučuji si ověřit registraci Vámi vybrané agentury v evidenci *o povolení zprostředkování práce do zahraničí na:*

<http://portal.mpsv.cz> – zaměstnanost – pro občany – agentury práce.

2.2.1.4 Internetové adres

Volná pracovní místa lze nalézt na nejrůznějších webových stránkách. Např. www.jobcentreplus.uk (Velká Británie), www.ams.at (Rakousko), www.arbeitsagentur.de (Německo).

2.2.1.5 Inzeráty

V ČR nejsou stále moc rozšířené, ale podání si vlastního on-line inzerátu není nemožné. Inzerát by měl být krátký a výstižný. Budoucímu zaměstnavateli by měl poskytnout všechny informace o vašem vzdělání, znalostech, praxi. Důležité jsou také vaše schopnosti a dovednosti.

2.2.1.6 Pomoc známých a přátel

Pokud máte spolehlivé přátele či známé máte určitě velké štěstí. Velkou výhodou je, že vlastní přátelé vám určitě pomohou sehnat ubytování i zaměstnání. Ale jako v každé z uvedených možností se doporučuje nejlépe všechno několikrát ověřit! Důležitý je i finanční kapitál, než začnete vydělávat.

2.2.2 Před odjezdem

Jakmile nalezneme danou profesi, kterou budeme v zahraničí vykonávat je důležitá dostatečně dlouhá doba, kterou potřebujeme na vyřízení a dovyřízení různých dokladů, dokumentů a formalit.

Mezi ty nejdůležitější patří, které jsou uvedeny níže v jednotlivých kapitolách.

2.2.2.1 Pracovní povolení

Budete-li chtít pracovat v některém z členských států EU, EHP nebo ve Švýcarsku, jako první byste se měli zaobírat podmínkami přístupu na trh práce, a to hlavně, zda potřebujete pracovní povolení. Některé „staré“ členské státy EU mají přechodné období pro mobilitu pracovních sil, které v konečné fázi znamenají povinnost mít před zahájením pracovního poměru pracovní povolení. Některé státy, které uplatňují přechodné opatření oznamují nebo zveřejňují seznam profesí, pro které existuje zjednodušený proces získání pracovního povolení. Tento seznam je k nalezení na českém portálu EURES v sekci „Život a práce“. Některé státy ale vyžadují pracovní registraci. Např. ve Velké Británii se musíte nejpozději 1 měsíc po nástupu do zaměstnání, registrovat do programu „Worker Registration Scheme“ (WRS). O dalších podmínkách vstupu na trh práce se lze informovat na webových stránkách EURES nebo u poradců na úradech práce.

Pracovní povolení nemusíte mít v členských státech EU, které s námi vstoupili 1.5.2005 do EU (tj. Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Polsko, Slovensko, Slovinsko) a ve státech bez přechodného období (Irsko, Švédsko, Velká Británie, Bulharsko, Rumunsko, Finsko, Itálie, Lucembursko, Nizozemsko, Portugalsko, Řecko, Španělsko).

Pracovní povolení potřebujete v následujících státech:

Belgie, Dánsko, Francie, Island, Lichtenštejnsko, Malta, Německo, Norsko, Rakousko, Švýcarsko.

Informace o tom, kde a jak můžete získat pracovní povolení v jednotlivých zemích získáte na stránkách Eures: <http://portal.mpsv.cz/eures> v sekci *Život a práce v EU/EHP*. > *Pracovní povolení.*

2.2.2.2 Cestovní doklady

Když jedeme do zahraničí musíme mít platný cestovní doklad. Tím je v EU platný občanský průkaz a platný cestovní pas.

2.2.2.3 *Pojištění*

Do okamžiku, kdy práci v zahraničí získáte jste českým pojištěncem. Než tuto práci v zahraničí naleznete můžete v jiném státě EU čerpat zdravotní péči na základě Evropského průkazu zdravotního pojištění, který vystavuje česká zdravotní pojišťovna.

Jestliže začnete v jiném státě EU/EHP pracovat, začnete spadat pod právní předpisy tohoto státu. Tzn., že od tohoto okamžiku přestáváte být českým pojištěncem a nemáte žádný nárok z Evropského průkazu zdravotního pojištění.

O tom, že jste začaly pracovat v jiném členském státě jste povinen bezodkladně (do 8 dnů) informovat svou českou zdravotní pojišťovnu. Pokud vlastníte Evropský průkaz zdravotního pojištění jste rovněž povinen ho vrátit. Pokud tyto povinnosti nesplníte můžete dostat sankci v souladu s českými právními předpisy.

Po ukončení práce v jiném státě oznámíte české zdravotní pojišťovně, že opět spadáte pod české právní předpisy o povinném zdravotním pojištění. Musíte jí také doložit doby pojištění v jiném státě, aby jste nemusely v ČR doplácet pojistné.

Jestliže odjíždíte za práci, kterou máte sjednanou od konkrétního termínu, pak jste českým pojištěncem pouze do okamžiku, než začnete v jiném členském státě pracovat. Od tohoto okamžiku začnete spadat pod právní předpisy státu, kde pracujete. Ještě před odjezdem se obraťte na svou zdravotní pojišťovnu a oznamte jí, od kterého data začínáte pracovat a odkdy přestáváte být českým pojištěncem. Jste povinen zároveň vrátit pojišťovně svůj Evropský průkaz zdravotního pojištění, pokud vám jej předtím vystavila. Místo něj si ale můžete nechat vystavit Potvrzení dočasně nahrazující Evropský průkaz na dobu do data zahájení výdělečné činnosti v jiném státě. Po ukončení práce v jiném státě oznámíte české zdravotní pojišťovně, že opět spadáte pod české právní předpisy o povinném zdravotním pojištění. Musíte jí také doložit doby pojištění v jiném státě, aby jste nemusely v ČR doplácet pojistné.

2.2.2.4 *Pracovní smlouva*

Abyste předešli nedorozuměním a následným problémům, doporučuji si předem zajistit pracovní smlouvu. Pozornost se má věnovat i datům a přesné domluvě na pracovní náplni a mzdě. Je dobré si smlouvu nechat přeložit, protože se může stát, že špatně přeložená pracovní smlouva úplně změní význam smlouvy (např. pracovní náplň může být naprosto odlišná od té, kterou jste podepsali v původní pracovní smlouvě).

2.2.2.5 Peníze

Je dobré vědět, kolik peněz budete do začátku v zahraničí potřebovat. Má se brát v úvahu ubytování, strava, cestovné, jiné poplatky (v některých zemích je například obvyklé zaplatit předem zálohu na bydlení) a také mít peníze pro vlastní potřebu. Lepší je mít u sebe více peněz než doopravdy potřebujete. Mohou totiž nastat situace, kdy budete muset vynaložit velkou sumu peněz (např. za pokutu).

2.2.3 Když už jsme tam

Každá země EU má své podmínky pobytu, podmínky registrace a podmínky pro udělení pracovního povolení. Porušit jakoukoli lhůtu by mohlo znamenat návrat domů.

2.2.3.1 Ubytování

Ubytování je možné hledat až na místě, nebo jej shánět předem. Ideální je, pokud máte přátele či známé v zahraničí, kteří vám umožní ubytovat se ze začátku u nich doma v zahraničí a pomohou vám shánět v zahraničí vlastní ubytování. Jedna z možností jak najít ubytování je pomocí odkazů na webové stránky např. www.icm.cz (sekce cestování-ubytování). Nejčastěji však najdete inzeráty, ve kterých hledají spolubydlící do bytu, nebo je možné také pronajmout si vlastní byt, nebo pokoj u rodiny. Je důležité vědět, zda pronajímatel bytu nebo pokoje požaduje předem zaplacenou zálohu, která slouží jako vratná částka pro případ škod. Jinou možností je ubytování v mládežnických hotelech.

2.2.3.2 Pracovní smlouva

Každá smlouva a hlavně ta pracovní by měla být v písemné formě, s aktuálním datem, podepsaná oběma stranami. Je důležité si formulovat také pracovní dobu, formu a délku dovolené a samozřejmě i výplatní termín a mzdu + formu vyplácení.

2.2.3.3 Peníze

Důležité je, aby jste se se zaměstnavatelem dohodli na výši mzdy (na hodinové mzdě nebo na úkolové mzdě) a na tom, jak vám bude mzdu vyplácet. Jestli bude vyplácena hotově, zasílaná na účet, nebo vám zaměstnavatel bude dávat zálohu a zbytek poukáže na vaše konto. Lze si zařídit devizový účet u banky v ČR a platbu zasílat tam. V tomto případě se doporučuje zjistit si výši poplatků ve valutách za zřízení a vedení účtu, ale také scho-

vat si veškeré výplatní listy „(abyste v ČR mohli prokázat výši vaší mzdy v zahraničí, nutné např. jako příloha žádosti o vystavení formuláře E 301 pro úřady práce).“ EURES [36]

2.2.3.4 Pojištění

Váš zaměstnavatel by vám měl hradit zdravotní i sociální pojištění dle zákonů dotyčné země. Po návratu do ČR po vás budou vyžadovány doklady o těchto platbách, jinak by se mohlo stát, že budete muset hradit jako samoplátce celou část dávek zdravotního pojištění (od 1.7.2006 = 1074 Kč/měsíc). Pokud jste výdělečnou činnost v jiném státě EU/EHP ukončili a neberete žádné dávky z tohoto státu odvozené z předchozí výdělečné činnosti, spadáte pod předpisy o zdravotním pojištění země bydliště (ČR). Tuto skutečnost musíte ohlásit ihned vaší zdravotní pojišťovně a prokázat výdělečnou činnost a účast v systému zdravotního pojištění jiného státu EU/EHP. Pokud to prokážete, nebude po vás doplacení pojistného do českého systému zdravotního pojištění vyžadováno i za dobu kratší než 6 měsíců.

2.2.4 Po návratu domů

V této části mé bakalářské práce se budu zabývat zejména tím, co vás čeká po návratu ze zahraničí. Jaké formality musíte vyřídit a na jakých příslušných úřadech.

Stejně jak se navštěvují některé instituce před odjezdem do zahraničí, kde jste se museli odhlásit, tak máte povinnost znova se přihlásit v daných termínech v ČR.

2.2.4.1 Úřad práce

Pokud se ze zahraničí nevracíte přímo do pracovního procesu, což je obvyklejší případ, tak se dá předpokládat, že první kroky povedou na úřad práce. Pokud jste pracovali v některé ze členských zemí EU/EHP, je vhodné si nechat vystavit formulář E 301 nejlépe ještě před odjezdem do ČR, který pro úřad práce plní funkci potvrzení o zaměstnání. Také potvrzuje doby sociálního pojištění, které budou brány v úvahu při přiznání podpory v nezaměstnanosti v ČR. O formulář E 301 jde požádat i korespondenčně z ČR, ale lepší je obstarat si jej hned po ukončení zaměstnání ještě za pobytu v dané zemi, protože vystavení formuláře E 301 korespondenčně je zdlouhavé a může trvat i 3 měsíce. Do doby než jej obdržíte jste bez podpory v nezaměstnanosti, ale tato podpora v nezaměstnanosti vám bude přiznána zpětně.

2.2.4.2 Zdravotní pojišťovna

Pokud je výdělečná činnost v jiném státě EU nebo EHP ukončena a nepobíráte z tohoto státu žádné dávky, odvozené z předchozí výdělečné činnosti, spadáte pod předpisy o zdravotním pojištění země bydliště (ČR). Tuto skutečnost musíte ihned ohlásit zdravotní pojišťovně, u které jste vedeni a doložit doklady výdělečnou činností a účast v systému zdravotního pojištění jiného státu EU/EHP. Pokud to doložíte těmito doklady, pak po vás nebude vyžadováno doplacení pojistného do českého systému zdravotního pojištění i za dobu kratší než 6 měsíců.

2.2.4.3 Vrácení daní

Jestliže pracujete v zahraničí a řádně platíte daně, pak po příjezdu do ČR existuje možnost vrácení daně z příjmu. O této možnosti a podmínkách refundace daní na daňovém úřadě státu se můžete informovat tam, kde jste byli zaměstnáni. Více informací a odpovídající daňové formuláře lze najít na webových stránkách daňových úřadů.

2.2.4.4 Uznání kvalifikací

Chcete-li si nechat uznat určitou kvalifikaci, které jste dosáhli v zahraničí kontaktujte uznávací orgán v České republice, který je oprávněn rozhodnout v konkrétní věci o uznání odborné kvalifikace. Tímto orgánem je Ústřední správní orgán, do jehož působnosti náleží regulované povolání nebo jehož působnost je regulovanému povolání⁵ nejbližší.

2.2.5 Europass

Jakmile je dosaženo nějaké kvalifikace, jak v cizině, tak i v ČR je dobré si vyřídit Europass. Europass je souhrn dokumentů, který usnadňuje transparentnost kvalifikací a kompetencí, usnadňuje občanům, kteří se z různých příčin stěhují (za prací, studiem aj.), rychleji se zabydlet nebo usadit v novém prostředí, pomoci najít si práci odpovídající

⁵ Právními předpisy členských států jsou stanoveny pro výkon regulovaného povolání nebo činnosti určité požadavky, jejichž splnění podmiňuje výkon tohoto povolání. Určitými požadavky jsou např. stupeň a obor vzdělání, délka praxe nebo např. zdravotní způsobilost. Naopak neregulované povolání opravňuje vykonávat toto povolání jako státní příslušníci tohoto státu.

jejich kvalifikaci a zkušenostem nebo se přihlásit ke studiu podle svých možností a potřeb. Europass není cestovní doklad jako např. cestovní pas. Cílem Europass je pomoci lidem překonat překážky týkající se mobility.

Pořízení Europassu je bezplatné a jeho užívání je dobrovolné. Pro nikoho to neznamena žádnou povinnost, občané mají jen možnost využít této příležitosti. Každý se může rozhodnout, kterou část Europassu si chce pořídit, nemusí mít všechny jeho části Europassu.

Europass tvoří 5 dokumentů:

- Europass – životopis,
- Europass – jazykový pas,
- Europass – mobilita,
- Europass – dodatek k osvědčení,
- Europass – dodatek k diplomu.

2.2.5.1 Europass – životopis

Europass – životopis je základním dokumentem Europassu. Každý občan si ho vyplňuje sám v libovolném jazyce EU.

Formulář umožňuje občanům přehledně uvést veškeré údaje o svých kvalifikacích a kompetencích.

Formulář Europass – životopisu existuje ve všech jazycích EU např. v češtině, angličtině, francouzštině a němčině.

2.2.5.2 Europass – jazykový pas

Jde o dokument, který udává na jaké úrovni znalostí a dovedností jsme v jednom nebo několika cizích jazycích. Na základě sebehodnocení si ho každý vyplňuje sám podle evropských standardů.

Jazykový pas podává mezinárodně srovnatelné údaje a hodnotí všechny znalosti jazyka bez ohledu na to, zda byly získány v rámci formálního vzdělávání nebo mimo něj.

Formulář Europass – jazykového pasu existuje ve všech jazycích EU např. v češtině, angličtině, francouzštině a němčině.

2.2.5.3 *Europass – mobilita*

Tento dokument si nevyplňuje občan sám, nýbrž ho na žádost občana vyplňuje vysílající organizace (vysílající organizací je organizace, která je iniciátorem studijního pobytu/pracovní stáže, např. škola, zaměstnavatel, nevládní organizace atd.), a hostitelská organizace (hostitelská organizace je organizace, která přijímá účastníka projektu mobility v hostitelské zemi, např. škola, podnik, atd.) v jazyce, na kterém se tyto organizace s dotyčnou osobou dohodnou.

2.2.5.4 *Europass – dodatek k osvědčení*

Je doklad, který se přikládá k osvědčení o odborném vzdělání (vysvědčení o závěrečné zkoušce, výuční list, vysvědčení o maturitní zkoušce). Tento dokument nenahrazuje původní osvědčení, ale má usnadnit jeho řádné posouzení a uznání v zahraničí.

2.2.5.5 *Europass – dodatek k diplomu*

Jedná se o doklad, který absolvent obdrží ke svému diplomu VOŠ a VŠ. Dodatek k diplomu nenahrazuje původní diplom, nýbrž usnadňuje jeho řádné posouzení a uznání v zahraničí.

2.2.6 **Uplatnění českých občanů na trzích práce v jednotlivých zemích EU**

V této části mé bakalářské práce uvádím u všech zemí EU/EHP a Švýcarska, zda je nutné při výjezdu za prací mít pracovní povolení či nikoli a jaké profese dané země nejvíce poptávají.

Tento přehled nedostatkových profesí jsem vytvořila na základě několika různých zdrojů. Nemůžu ale zaručit, že hledání zaměstnání bude úspěšné, zejména v zemích omezujících přístup českých občanů na místní trh práce.

2.2.6.1 *Velká Británie*

PP není nutné, ale je zde povinnost WRS.

WRS: **program povinné registrace pracovníků** z nových členských států EU. Tento program funguje v praxi tak, že jen co si občan najde v Británii práci, bude muset vyplnit registrační formulář a zaplatit poplatek 90 £.

Nedostatkové profese: pečovatelské profese, dělník ve výrobě, svářeč, interiéry staveb, tesař, truhlář, čalouník, řidič MKD, rozvoz zboží, řidič autobusu, zdravotní sestra, lékař, stomatolog, řezník, boudař masa, kuchař, číšník, servírka, pokojská, další obslužný personál v hotelích, sezónní pomocné práce v zemědělství

2.2.6.2 *Irsko*

PP není nutné.

Nedostatkové profese: pracovníci do výroby, skladníci, kadeřníci, zdravotní sestry, počítačové odborníci, pracovníci v masokombinátech – řezníci, boudaři, servírky, číšníci, kuchaři, obslužný personál v hotelích.

2.2.6.3 *Německo*

PP je v určitých případech nutné. Od 1. 11. 2007 pro VŠ v oblasti strojírenství, elektrotechniky a automobilového průmyslu PP nutné není. Čeští absolventi německých VŠ ale přístup na německý pracovní trh mají bez nutnosti mít PP.

Nedostatkové profese: kuchař, číšník, servírka, pomocné práce v kuchyni, obsluha fast – foodů, prodejce ve stánkovém prodeji, sezónní zemědělské práce, lesnictví, lesní školky, v případě lékařů, zdravotních sester, počítačových odborníků, pečovatelských v domácnostech je specifický postup vyřizování PP.

2.2.6.4 *Rakousko*

PP je nutné.

Nedostatkové profese: diplomované zdravotní sestry (musí ale mít uznanou kvalifikaci – *Berufszulassung*), řezníci, elektrikáři, svářeči, kuchaři, servírky, číšníci, mechanici, instalatéři, tesaři, truhláři.

2.2.6.5 *Švédsko*

PP není nutné.

Nedostatkové profese: stavebnické profese – zedník, instalatér, klempíř, kovodělník, strojírenský dělník, NC/CNC operátor, zubař, lékař, předškolní vzdělávání.

2.2.6.6 *Francie*

PP je nutné.

Nedostatkové profese: zdravotní sestry, pečovatelky, ošetřovatelky, řezníci, pekaři, prodavači, elektroinženýři, strojní inženýři a technici, výrobní technici, stavební profese.

2.2.6.7 Itálie

PP není nutné.

Nedostatkové profese: strojní inženýři, zdravotní sestry, ošetřovatelky, svářeči, řezači plamenem, nástrojáři, kuchaři, číšníci, servírky, barmani, tesaři a truhláři, technici průmyslové výroby

2.2.6.8 Nizozemí

PP není nutné.

Nedostatkové profese: zemědělství, stavebnictví, námořníci, řezníci a bourači, zpracovatelé ryb, informační technologie

2.2.6.9 Lucembursko

PP není nutné.

Nedostatkové profese: stavebnické profese, hotelnictví (kuchaři, číšníci, personál hotelů), zdravotnické obory, částečně počítačové odborníci.

2.2.6.10 Belgie

PP je nutné.

Nedostatkové profese: počítačové odborníci, stavební inženýři, elektrotechnici, odborníci v elektronice a telekomunikacích, strojní inženýři, fyzici a technici (elektromechanici); konstruktéři, řezníci, svářeči, CNC operátoři, instalatéři, pokrývači, nástrojáři, zedníci, skláři, silničáři, tiskaři, pekaři, řidiči zdravotníci, zdr. sestry.

2.2.6.11 Španělsko

PP není nutné.

Nedostatkové profese: pracovníci v zemědělství, stavební dělníci, zedníci, kameníci, betonáři, stavební tesaři a truhláři, svářeči, řezači plamenem, kuchaři, číšníci, servírky, barmani, pomocníci a uklízeči v domácnostech.

2.2.6.12 Portugalsko

PP není nutné.

Nedostatkové profese: se objevují nejčastěji v oblastech: zemědělství jako jsou práce v zahradnictví, ovocnářství, vinařství, produkci oliv a dalších plodin, stavebnictví jako jsou přípravné práce: demolice, zarovnávání terénu, odtěžení půdy, vlastní stavební práce, výstavba silnic, elektroinstalace, izolační práce, instalatérské práce, montáž klimatizace a vzduchotechniky, obkladačské práce, malířské a natěračské práce, sklenářství, hotelnictví a gastronomie jako kuchař, číšník, servírka, barman, pomocné práce v kuchyni a dalších službách jako jsou čistírny, kadeřnictví, holičství, pohřebnictví, fyzioterapie, lázeňství.

2.2.6.13 Finsko

PP není nutné.

Nedostatkové profese: zdravotní sestry, asistentká péče, lékaři praktičtí a specialisté, dentisté, farmaceuti, sociální pracovníci, pracovníci v zemědělství včetně sezónních pracovníků, řidiči MKD a stavebních a zemědělských zdrojů, stavební tesaři, stavební profese, CNC operátoři, nástrojáři, automechanici, instalatéři, plynáři, instalátoři ventilační techniky, svářeči, kuchaři, číšníci, servírky, uklízeči, kadeřníci a holiči.

2.2.6.14 Norsko

PP je nutné, vydáváno je automaticky za splnění určitých podmínek.

Nedostatkové profese: prodavači, řidiči, tesaři, instalatéři, klempíři, kadeřníci, holiči, zedníci, nástrojáři, plechaři, práce v lesnictví a zemědělství, softwaroví designéři, analytici a programátoři.

2.2.6.15 Dánsko

PP je nutné.

Nedostatkové profese: obecně chybí stavebnické a průmyslové profese. Dále zdravotní sestry, lékaři, ošetřovatelky, lékařští laboranti, fyzioterapeuti, obory sociální péče, učitelé primárního a sekundárního vzdělávání, řezníci, pekaři, kuchaři, číšníci a servírky, pracovníci autolakoven, automechanici, montéři chladicích zařízení, operátoři strojů gumárenské výroby, nástrojáři, technici těžařských zařízení, svářeči, mechanici elektronických vybavení, výrobní technici a operátoři.

2.2.6.16 Island

PP není nutné.

Nedostatkové profese: zemědělství, chov prasat a kožešinové zvěře a rybářský průmysl, odborné stavební profese, rybářský průmysl (alespoň 9 – 12 měsíců), sezónně kuchaři, pokojské v hotelích, práce v masokombinátech (sezóna září až listopad), zkušení řezníci a vykostovači po celý rok.

2.2.6.17 Švýcarsko

PP je nutné.

Nedostatkové profese: výrobní dělníci, nekvalifikované práce, instalatéri, vodaři a topenáři, elektromechanici, opraváři elektrických zařízení, malíři a natěrači, kuchaři, zedníci, tesaři a truhláři, ale především zdravotní sestry.

2.2.6.18 Řecko

PP není nutné.

Nedostatkové profese: zejména profese v oblasti turistického průmyslu – gastronomie a hotelnictví, dále zemědělství v oborech produkce bavlny, tabáku a tabákových výrobků, vína a olivového oleje.

2.2.6.19 Malta

PP je nutné, vydává se automaticky.

Nedostatkové profese: elektrotechnici, strojaři, farmaceuti, obsluha balicích linek a další výrobní dělníci, tiskaři, řidiči, pomocníci a uklízeči v domácnostech, svářeči, slévači, formíři, plechaři, železáři a montéři železných konstrukcí, automechanici a opraváři, elektromechanici a opraváři, skláři a další sklářské profese, kuchaři, číšníci, servírky, barmani, tesaři a truhláři, elektroinženýři.

2.2.6.20 Kypr

PP není nutné.

Nedostatkové profese: hotelnictví a restaurace, výrobní průmysl, obchody, pracovníci v zemědělství, chov skotu, masokombináty, softwaroví inženýři, analytici, programátoři, zdravotnické profese, specialisté telekomunikací a sítí, železáři, výrobní operátoři

a montéři, odborníci v elektronické výrobě, pracovníci zákaznického servisu, číšníci, ser-vírky, barmani, animátoři.

2.2.6.21 Ostatní noví členové EU

Slovensko, Polsko, Maďarsko, Litva, Lotyšsko, Estonsko, Slovinsko, kde PP není nutné.

2.3 Zhodnocení analytické části

V analytické části, kterou jsem rozdělila na dva tématické celky, jsem se zabývala možnostmi studia a práce v zemích Evropské unie a Evropského hospodářského prostoru. Na základě dostupných pramenů, které jsem pro svou práci použila, jsem podrobně zpracovala jednotlivé možnosti.

Zájemci o studium ve výše uvedených zemích mají možnost se zapojit do více než 3 obsáhlých programů, které řídí Evropská komise. Každý z těchto programů se skládá z jednotlivých podprogramů, kdy jsem u každého programu shrnula jeho cíle, pro koho je tento program určen, jeho možnosti a jak se do tohoto programu zapojit.

Pro zájemce o práci v členských zemích EU jsem detailně zpracovala jednotlivé kroky, které musí absolvovat před zahájením práce v jednotlivých zemích EU. Jednalo se zejména o kroky před odjezdem, po příjezdu do dané země a po návratu zpět do České republiky.

V závěru analytické části jsem vypracovala seznam jednotlivých států, kde jsem vždy uvedla, zda je v této zemi potřeba vyřídit pracovní povolení či nikoli a dále jsem zpracovala přehled povolání, která jsou v těchto zemích nedostatková (tj. v kterých povoláních mají zájemci o práci největší šanci práci získat).

Myslím si, že jsem zpracovala jasný a přehledný seznam možností, který je k dispozici všem, kteří pomýšlí na studium a práci v Evropské unii a v Evropském hospodářském prostoru.

ZÁVĚR

Cílem mé bakalářské práce bylo analyzovat na základě literatury a jiných pramenů možnosti studia a práce v EU a v EHP a na závěr formulovat obecné možnosti uplatnění českých občanů na trzích práce v EU/EHP.

Bakalářskou práci jsem rozdělila na dvě části: teoretickou a analytickou. V teoretické části jsem se nejprve zabývala teoretickým zázemím pro vymezení zkoumaného problému, jako je přehled nejvýznamnějších smluv, institucí a samozřejmě 4 základních svobod EU, dále pak historií koordinace v mezinárodním vývoji a nakonec nezaměstnaností v EU. Na základě těchto poznatků jsem formulovala východiska pro analytickou část.

V analytické části jsem se již zabývala pouze možnostmi studia a práce v EU a v EHP. Zpracovala, jsem co EU nabízí mladým lidem, přes různorodé studijní programy, které EU nabízí až po to, čím se tyto programy zabývají, dále pak pracovní možnosti v EU a v EHP, zejména jak a kde hledat práci, co všechno udělat před odjezdem do zahraničí, když už jsme v zahraničí a co po návratu domů, na co nezapomenout před odjezdem a v závěru druhé části nabídnu seznam nedostatkových profesí v jednotlivých členských státech.

Během zpracovávání získaných materiálů jsem se hodně dozvěděla o možnostech studia a práce v EU a v EHP. Myslím si, že možností, které nám EU nabízí, je škoda nevyužít. Možností studovat je spousta, ale pro mě je mnohem lákavější samotná vidina práce v zahraničí.

Cizojazyčné resumé

Das Thema meine Arbeit war "Die Analyse die Möglichkeiten das Studium und das Arbeit in der EU und in der EHP. In der Arbeit geht es um, wie der Überblick die Möglichkeiten das Studium und das Arbeit in der EU und in der EHP existiert. In meiner Arbeit war die Literatur und andere Quellen benutzen, die alle Möglichkeiten das Studium und das Arbeit in der EU und in der EHP umfassen. Das Ziel meine Arbeit ist die allgemeine Möglichkeiten der Verwertungen tschechischen Bürger auf dem Arbeitsmarkt in der Europäische Union und in EHP formulieren.

Im theoretischem Teil habe ich die Theorie für Definition das Problem verarbeitet, wie zum Beispiele was ist die EU, Ziel der Europäische Union, ihre Verträgen, ihre Institutionen und auch die Arbeitslosigkeit in der EU und in der EHP.

Die EU ist eine Vereinigung von bisher 27 selbstständigen Staaten, die vertraglich vereinbart haben, in einigen Bereichen der Politik gemeinsam Beschlüsse zu fassen. Zu diesem Zweck wurden europäische Organe geschaffen: die Kommission, der Ministerrat, der Europäische Rat, das Parlament, der Gerichtshof und der Rechnungshof.

Das Ziel die Europäische Union ist die Unterstützung freiheitliche Bewegung die Personen, die Unterstützung freiheitliche Bewegung die Ware, die Unterstützung freiheitliche Bewegung die Dienstleistungen und natürlich die Unterstützung freiheitliche Bewegung das Kapital und das zwischen einzelnen Mitgliedstaaten die EU und EHP und die Schweiz.

Im analytischen Teil habe ich nur die Möglichkeiten das Studium und die Arbeit in der EU und in der EHP verarbeitet. Ich habe verarbeitet, wie die Möglichkeiten das Studium und die Arbeit die Europäische Union den Leuten anbieten.

Der Schluss meine Arbeit enthält die Liste mangelnde Berufe in einzelnen Mitgliedstaaten.

Wenn ich die Arbeit schreibt habe, ich habe sehr viele Informationen um die Möglichkeiten das Studium und die Arbeit in der EU und in der EHP vernimmt. Ich glaube, dass diese Möglichkeiten das Studium und die Arbeit (die die Europäische Union anbieten) hätten sein ausnutzen.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BAUER, Jiří. *Sociální zabezpečení osob pohybujících se v rámci Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2002. 248 s. ISBN 80-86552-07-1.
- [2] BRDEK, M., JÍROVÁ, H., KREBS, V. *Trendy v evropské sociální politice*. 1. vyd. Praha: ASPI Publishing, s. r. o., 2002. 252 s. ISBN 80-86395-25-1.
- [3] DANDOVÁ, Eva. *Zákoník práce a EU v otázkách a odpovědích*. 1. vyd. Praha: ASPI Publishing, s. r. o., 2004. 84 s. ISBN 80-7357-018-1.
- [4] EVROPSKÁ KOMISE. *Jak funguje Evropská unie*. 1. vyd. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2006. 50 s. ISBN 92-894-9531-6.
- [5] GRIFFITH, S., LEGG, S. *Au pair praktický rádce pro práci v zahraničí*. 1. vyd. Brno: CP books, a. s., 2005. 288 s. ISBN 80-251-0668-3.
- [6] CHVÁTALOVÁ, Iva. *Peněžité dávky v nemoci a mateřství v Evropské unii*. 1. vyd. Praha: Linde nakladatelství, s. r. o., 2003. 110 s. ISBN 80-86131-45-9.
- [7] JANÍČEK, L., STEHLÍK, V., RAIS, K., DRDLA, M., QUINTILLÁN, M. A. *EU – instituce, ekonomická, bezpečnostní a sociální politika*. 1. vyd. Brno: Computer press®, 2003. 308 s. ISBN 80-7226-819-8.
- [8] JOKLOVÁ, K., KLEČKOVÁ, J., KVÁČA, V., KVÁČOVÁ, J., KYSILKOVÁ, B., RYŠAVÁ, J., ŠOUREK, J. *Pravidla pro volný pohyb služeb a Svobodu usazování v EU*. 1. vyd. Praha: Svaz obchodu a cestovního ruchu ČR, 2006. 69 s. ISBN 80-239-7718-0.
- [9] JOUZA, L., ŽENÍŠKOVÁ, M., SALAČOVÁ, M. *Agenturní zaměstnávání*. 1. vyd. Praha: ASPI, a. s., 2005. 204 s. ISBN 80-7357-126-9.
- [10] KLOUDOVÁ, Jitka. *EU – Historie a současnost ekonomického prostředí*. 1. vyd. Zlín: UTB ve Zlíně, 2004. 169 s. ISBN 80-7318-222-X.
- [11] MAŇÁK, Martin. *100 otázek a odpovědí o EU*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí v edičním oddělení Ústavu mezinárodních vztahů, 2000. 84 s. ISBN 80-85864-77-0.
- [12] MINISTERSTVO PRÁCE S SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Právní předpisy o zaměstnanosti*. 4. vyd. Praha: MPSV, 2004. 156 s. ISBN 80-86878-01-5.

- [13] TOMEŠ, I., KOLDINSKÁ, K. *Sociální právo Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003. 284 s. ISBN 80-7179-831-2.
- [14] TROJÁNEK, Vladimír. *Průvodce studenta EU*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí v edičním oddělení Ústavu mezinárodních vztahů, 2000. 80 s. ISBN 80-85864-80-0.
- [15] WOODWORTH, D., HOBBS, G. *Práce ve Velké Británii work&travel*. 1. vyd. Brno: CP Books, a. s., 2005. 326 s. ISBN 80-251-0632-2.
- [16] Bureš, Jan. Kolik nezaměstnaných bude mít společná Evropa?. Dokumenty [online]. 2003, [cit. 2007-11-23]. Dostupný z WWW:
<<http://www.integrace.cz/integrace/clanek.asp?id=662>>.
- [17] Česká spořitelna: Statistické okénko [cit. 2007-10-30]. Dostupný z WWW:
<http://www.csas.cz/banka/menu/cs/banka/nav20080_vyvoj_nezamestnanostieu_0#_toc1>.
- [18] Česká správa sociálního zabezpečení: Evropská unie. [cit. 2007-10-22]. Dostupný z WWW: <http://www.cssz.cz/evropska_unie/soc_zab_eu/pravo.asp/>.
- [19] Česká správa sociálního zabezpečení. Koordinace systémů sociálního zabezpečení. 2004, [cit. 2007-11-20]. Dostupný z WWW:
<http://www.cssz.cz/evropska_unie/soc_zab_eu/koordinace.asp>.
- [20] Euractiv. Rakousko prodlouží přechodné období na volný pohyb pracovníků. Evropa dnes [online]. 2005, [cit. 2007-11-27]. Dostupný z WWW:
<<http://www.euractiv.cz/evropa-dnes0/clanek/rakousko-prodlou-pechodn-obdoba-voln-pohyb-pracovnk>>.
- [21] Eurodesk: [cit. 2007-11-5]. Dostupný z WWW: <<http://www.eurodesk.cz/>>.
- [22] Europass: O Europassu [cit. 2007-10-30]. Dostupný z WWW:
<http://www.europass.cz/index.php?page=eu&subpage=subpage_uk>.
- [23] Euroskop: Vše o Evropské unii [cit. 2007-10-30]. Dostupný z WWW:
<http://www2.euroskop.cz/data/index.php?p=detail&cid=45099&h_kat_id=5493&id=5542&kap_id=105966>.

- [24] Euroskop. Přehled vyjednávaných přechodných období. ČR v EU [online]. 2007, [cit. 2007–11–25]. Dostupný z WWW:
<<http://www.euroskop.cz/41212/112845/clanek/prehled-vyjednanych-prechodnych-obdobi/vyjednana-prechodna-obdobi-pozadovana-cr/>>.
- [25] Gola, Petr. Dlouhodobá nezaměstnanost v EU je kritická. Nezaměstnanost [online]. 2004, [cit. 2007–11–23]. Dostupný z WWW:
<<http://www.mesec.cz/clanky/dlouhodobá-nezamestnanost-v-eu-je-kritická/>>.
- [26] Idnes. Trh práce v EU se zlepšuje, nezaměstnanost klesá. Ekonomika [online]. 2007, [cit. 2007–11–20]. Dostupný z WWW:
<http://ekonomika.idnes.cz/trh-prace-v-eu-se-zlepsuje-nezamestnanost-klesa-f5s-/ekonomika.asp?c=A070131_131033_ekonomika_plz>.
- [27] Idnes. Největší nezaměstnanost v EU má Polsko a Slovensko. Ekonomika [online]. 2006, [cit. 2007–11–22]. Dostupný z WWW:
<http://ekonomika.idnes.cz/nejvetsi-nezamestnanost-v-eu-ma-polsko-a-slovensko-fxr-/ekonomika.asp?c=A060503_124510_ekonomika_maf>.
- [28] Informační centrum pro mládež: Úvodní stránka [cit. 2007–11–14]. Dostupný z WWW: <<http://www.icm.cz/>>.
- [29] Info pro mládež: [cit. 2007–11–28]. Dostupný z WWW:
<<http://www.infopromladez.cz/>>.
- [30] Kariéra.ihned. I v EU nezaměstnanost klesala. Články [online]. 2007, [cit. 2007–11–27] Dostupný z WWW:
<<http://kariera.ihned.cz/c1-21930280-i-v-eu-nezamestnanost-klesala>>.
- [31] Ministerstvo práce a sociálních věcí. Koordinace sociálního zabezpečení v EU. Politiky EU [online]. 2007, [cit. 2007–11–20]. Dostupný z WWW:
<<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/koordinace-socialniho-zabezpeceni-v-eu/1000521/13314/>>.
- [32] Ministerstvo práce a sociálních věcí. Sociální zabezpečení v Evropské unii a úloha ČSSZ. Tisková konference [online]. 2004, [cit. 2007–11–20]. Dostupný z WWW: <<http://www.mpsv.cz/files/clanky/354/070404.pdf>>.

- [33] Ministerstvo práce a sociálních věcí: Portál. [cit. 2007–11–28]. Dostupný z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/>>.
- [34] Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: Student [cit. 2007–11–17]. Dostupný z WWW: <<http://www.msmt.cz/student>>.
- [35] Národní agentura pro evropské vzdělávací programy: NAEP [cit. 2007–10–8]. Dostupný z WWW: <<http://www.naep.cz/>>.
- [36] Portál Ministerstva práce a sociálních věcí: Eures. [cit. 2007–10–22]. Dostupný z WWW: <http://portal.mpsv.cz/eures/prace_v_cr/zp_podr/soc_zab/e_forms/>.
- [37] Portál Ministerstva práce a sociálních věcí: Zahraniční zaměstnávání cizinců. [cit. 2007–10–22]. Dostupný z WWW:
<http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zz_zamest_cizincu/zz_zvlastni/>.
- [38] Web Socrates: Úvod [cit. 2007–11–28]. Dostupný z WWW:
<<http://www.csvs.cz/socrates>>.
- [39] Web Socrates: Podprogramy [cit. 2007–11–28]. Dostupný z WWW:
<<http://web.socrates.cz/default.asp?sekce=1>>.
- [40] Web Socrates: Podprogramy [cit. 2007–11–28]. Dostupný z WWW:
<<http://web.socrates.cz/default.asp?sekce=1&podsekce=6>>.
- [41] Web Socrates: Podprogramy [cit. 2007–11–28]. Dostupný z WWW:
<<http://web.socrates.cz/default.asp?sekce=1&podsekce=7>>.
- [42] Web Socrates: Podprogramy [cit. 2007–11–28]. Dostupný z WWW:
<<http://web.socrates.cz/default.asp?sekce=1&podsekce=18>>.
- [43] Web Socrates: Podprogramy [cit. 2007–11–28]. Dostupný z WWW:
<<http://web.socrates.cz/default.asp?sekce=1&podsekce=19>>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

EU	Evropská unie.
EHP	Evropský hospodářský prostor.
ČR	Česká republika.
VŠ	Vysoká škola.
VOŠ	Vyšší odborná škola.
ESUO	Evropské společenství uhlí a oceli.
EURATOM	Evropské společenství pro atomovou energii.
EP	Evropský parlament.
EK	Evropská komise.
EHSV	Evropský hospodářský a sociální výbor.
VR	Výbor regionů.
EFTA	Evropské sdružení volného obchodu.
PP	Pracovní povolení.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1. Zdroj: [26]	24
------------------------------	----

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1. Zdroj: [24].....	22
-----------------------------	----

SEZNAM PŘÍLOH

- [I] Europass – životopis
- [II] Europass – jazykový pas
- [III] Přehled E – formulářů

PŘÍLOHA P I: EUROPASS – ŽIVOTOPIS

Europass životopis

Zde vložte fotografii. Nehodící se řádky vymažte. (viz instrukce)

Osobní údaje

Příjmení / Jméno(a)

Příjmení Jméno(a). Vymažte řádek, pokud se nehodí. (viz instrukce)

Adresa

Ulice, číslo domu, PSČ, město, stát. Vymažte řádek, pokud se nehodí. (viz instrukce)

Telefon

Vymažte řádek, pokud se nehodí.
(viz instrukce)

Mobilní telefon:

Vymažte řádek, pokud se nehodí.
(viz instrukce)

Fax

Vymažte řádek, pokud se nehodí. (viz instrukce)

E-mail

Vymažte řádek, pokud se nehodí. (viz instrukce)

Státní příslušnost

Vymažte řádek, pokud se nehodí. (viz instrukce)

Datum narození

Vymažte řádek, pokud se nehodí. (viz instrukce)

Pohlaví

Vymažte řádek, pokud se nehodí. (viz instrukce)

Požadované zaměstnání / profese

Vymažte řádek, pokud se nehodí. (viz instrukce)

Pracovní zkušenosti

Období

Uveďte samostatnou položku pro každou vykonávanou pozici počínaje nejaktuálnější. Nehodící se řádky vymažte. (viz instrukce)

Povolání nebo vykonávaná funkce

Hlavní pracovní náplň a oblasti
odpovědnosti

Název/jméno a adresa zaměstnavatele

Obor činnosti či odvětví

Vzdělání, odborná příprava a školení

Období

Uveďte samostatnou položku pro každé absolvované vzdělávání či školení počínaje nejaktuálnějším. Nehodící se řádky vymažte. (viz instrukce)

Dosažená kvalifikace

Hlavní předměty / profesní dovednosti

Název a typ organizace, která poskytla
vzdělání, odbornou přípravu či kurz

Úroveň vzdělání v národní nebo
mezinárodní klasifikaci

Vymažte řádek, pokud se nehodí. (viz instrukce)

Schopnosti, znalosti a dovednosti

Mateřský jazyk(y)

Uveďte mateřský jazyk (popř. druhý mateřský jazyk)

Jiný jazyk(y)

Sebehodnocení

Porozumění	Mluvení	Psaní
------------	---------	-------

Evropská úroveň ()*

Jazyk

Jazyk

Poslech	Čtení	Ústní interakce	Samostatný ústní projev	

() Společný evropský referenční rámec pro jazyky*

Sociální schopnosti a dovednosti	Nahradte tento text popisem těchto schopností a dovedností a uveďte, kde byly získány. Vymažte řádek, pokud se nehodí. (viz instrukce)
Organizační schopnosti a dovednosti	Nahradte tento text popisem těchto schopností a dovedností a uveďte, kde byly získány. Vymažte řádek, pokud se nehodí. (viz instrukce)
Technické znalosti a dovednosti	Nahradte tento text popisem těchto schopností a dovedností a uveďte, kde byly získány. Vymažte řádek, pokud se nehodí. (viz instrukce)
Počítačové znalosti a dovednosti	Nahradte tento text popisem těchto schopností a dovedností a uveďte, kde byly získány. Vymažte řádek, pokud se nehodí. (viz instrukce)
Umělecké schopnosti a dovednosti	Nahradte tento text popisem těchto schopností a dovedností a uveďte, kde byly získány. Vymažte řádek, pokud se nehodí. (viz instrukce)
Další schopnosti, znalosti a dovednosti	Nahradte tento text popisem těchto schopností a dovedností a uveďte, kde byly získány. Vymažte řádek, pokud se nehodí. (viz instrukce)
Řidičský průkaz	Uveďte zda vlastníte řidičský průkaz a pokud ano, pro jaké kategorie vozidel. Vymažte řádek, pokud se nehodí. (viz instrukce)
Doplňující informace	Zde uveďte všechny další relevantní informace, např. kontaktní osoby, reference, apod. Vymažte řádek, pokud se nehodí. (viz instrukce)
Přílohy	Uveďte seznam všech příloh. Vymažte řádek, pokud se nehodí. (viz instrukce)

PŘÍLOHA P II: EUROPASS – JAZYKOVÝ PAS

PŘÍJMENÍ Jméno(a)	<input type="text"/>
Datum narození (*)	<input type="text"/>
Mateřský jazyk(y)	<input type="text"/>
Cizí jazyk(y)	<input type="text"/>

<input type="text"/>				
Sebehodnocení jazykových dovedností (**)				
Porozumění		Mluvení		Psaní
Poslech	Čtení	Ústní interakce	Samostatný ústní projev	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Diplom(y) nebo osvědčení (*)				
Název diplomu nebo osvědčení	Organizace, která diplom (osvědčení) udělila	Datum	Evropská úroveň (***)	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
Praktické zkušenosti s jazykem (*)				
Popis		Od	Do	
<input type="text"/>		<input type="text"/>	<input type="text"/>	

<input type="text"/>				
Sebehodnocení jazykových dovedností (**)				
Porozumění		Mluvení		Psaní
Poslech	Čtení	Ústní interakce	Samostatný ústní projev	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Diplom(y) nebo osvědčení (*)				
Název diplomu nebo osvědčení	Organizace, která diplom (osvědčení) udělila	Datum	Evropská úroveň (***)	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
Praktické zkušenosti s jazykem (*)				
Popis		Od	Do	
<input type="text"/>		<input type="text"/>	<input type="text"/>	

(*) Kolonky označené hvězdičkou jsou nepovinné. (**) Viz stupnice pro sebehodnocení na další straně. (***) Úroveň společného evropského referenčního rámce (CEF) je uvedena v původním osvědčení nebo diplomu.

		A1	A2	B1	B2	C1	C2
P O R O Z U M Ě N Í	Poslech	Rozumím známým slovům a zcela základním frázím týkajícím se mé osoby, mé rodiny a bezprostředního konkrétního okolí, pokud lidé hovoří pomalu a zřetelně.	Rozumím frázím a nejběžnější slovní zásobě vztahující sek oblastem, které se mě bezprostředně týkají (např. základní informace o mně a mé rodině, o nakupování, místopisu, zaměstnání). Dokážu pochopit smysl krátkých jasných jednoduchých zpráv a hlášení.	Rozumím hlavním myšlenkám vysloveným spisovným jazykem o běžných tématech, se kterými se setkávám v práci, ve škole, ve volném čase, atd. Rozumím smyslu mnoha rozhlasových a televizních programů týkajících se současných událostí nebo témat souvisejících s oblastmi mého osobního či pracovního zájmu, pokud jsou vysloveny poměrně pomalu a zřetelně.	Rozumím delším promluvám a přednáškám a dokážu sledovat i složitou výměnu názorů, pokud téma dostatečně znám. Rozumím většině televizních zpráv a programů týkajících se aktuálních témat. Rozumím většině filmů ve spisovném jazyce.	Rozumím delším promluvám, i když nemají jasnou stavbu a vztahy jsou vyjádřeny pouze v náznamech. Bez větší námahy rozumím televizním programům a filmům.	Bez potíží rozumím jakémukoli druhu mluveného projevu, živého či vysílaného. Pokud mám trochu času zvyknout si na specifické rysy výslovnosti rodilého mluvčího, nemám potíže porozumět mu ani tehdy, mluví-li rychle.
	Čtení	Rozumím známým jménům, slovům a velmi jednoduchým větám, například na vývěskách, plakátech nebo v katalogích.	Umím číst krátké jednoduché texty. Umím vyhledat konkrétní předvídatelné informace v jednoduchých každodenních materiálech, např. v inzerátech, prospektech, jídelních lístcích a jízdních řádech. Rozumím krátkým jednoduchým osobním dopisům.	Rozumím textům, které obsahují slovní zásobu často užívanou v každodenním životě nebo které se vztahují k mé práci. Rozumím popisům událostí, pocitů a přání v osobních dopisech.	Rozumím článkům a zprávám zabývajícím se současnými problémy, v nichž autoři zaujímají konkrétní postoje či stanoviska. Rozumím textům současné prózy.	Rozumím dlouhým složitým textům, a to jak faktografickým, tak beletristickým a jsem schopen/ schopna ocenit rozdíly v jejich stylu. Rozumím odborným článkům a delším technickým instrukcím, a to i tehdy, když se nevztahují k mému oboru.	Snadno čtu všechny formy písemného projevu, včetně abstraktních textů náročných svou stavbou i jazykem, jako jsou např. příručky, odborné články a krásná literatur.
M L U V E N Í	Ústní interakce	Umím se jednoduchým způsobem domluvit, je-li můj partner ochoten zopakovat pomaleji svou výpověď nebo ji přeformulovat a pomoci mi formulovat, co se snažím říci. Umím klást jednoduché otázky a na podobné otázky odpovídat, pokud se týkají mých základních potřeb, nebo jde-li o věci, jež jsou mi důvěrně známé.	Umím komunikovat v jednoduchých běžných situacích vyžadujících jednoduchou přímou výměnu informací o známých tématech a činnostech. Zvládnou velmi krátkou společenskou konverzaci, i když obvykle nerozumím natolik, abych konverzaci sám/sama dokázal(a) udržet.	Umím si poradit s většinou situací, které mohou nastat při cestování v oblasti, kde se tímto jazykem mluví. Dokážu se bez přípravy zapojit do hovoru o tématech, která jsou mi známá, o něž se zajímám nebo která se týkají každodenního života (např. rodiny, koníčků, práce, cestování a aktuálních událostí).	Dokážu se účastnit rozhovoru natolik plynule a spontánně, že mohu vést běžný rozhovor s rodilými mluvčími. Dokážu se aktivně zapojit do diskuse o známých tématech, vysvětlovat obhajovat své názory.	Umím se vyjadřovat plynule a pohoťově bez příliš zjevného hledání výrazů. Umím používat jazyk pružně a efektivně pro společenské a pracovní účely. Umím přesně formulovat své myšlenky a názory a vhodně navazovat na příspěvky ostatních mluvčích.	Dokážu se zapojit do jakékoli konverzace nebo diskuse. Zním dobře idiomatické a hovorové výrazy. Umím se plynule vyjadřovat a přesně sdělovat jemnější významové odstíny. Narazím-li při vyjadřování na nějaký problém, dokážu svou výpověď přeformulovat tak hladce, že to ostatní ani nepostřehnou.
	Samostatný ústní projev	Umím jednoduchými frázemi a větami popsat místo, kde žiji, a lidi, které znám.	Umím použít řadu frází a vět, abych jednoduchým způsobem popsal(a) vlastní rodinu a další lidi, životní podmínky, dosažené vzdělání a své současné nebo předchozí zaměstnání.	Umím jednoduchým způsobem spojovat fráze, abych popsal(a) své zážitky a události, své sny, naděje a cíle. Umím stručně odůvodnit a vysvětlit své názory a plány. Umím vyprávět příběh nebo přiblížit obsah knihy nebo filmu a vylíčit své reakce.	Dokážu se srozumitelně a podrobně vyjadřovat k široké škále témat, která se vztahují k oblasti mého zájmu. Umím vysvětlit své stanovisko k aktuálním otázkám a uvést výhody a nevýhody různých řešení.	Umím jasně a podrobně popsat složitá témata, rozšiřovat je o témata vedlejší, rozvíjet konkrétní body a zakončit svou řeč vhodným závěrem.	Umím podat jasný plynulý popis nebo zdůvodnění stylem vhodným pro daný kontext a opírajícím se o efektivní logickou strukturu, která pomáhá posluchači všimnout si důležitých bodů a zapamatovat si je.
P S A N Í	Písemný projev	Umím napsat stručný jednoduchý text na pohlednici, například pozdrav z dovolené. Umím vyplnit formuláře obsahující osobní údaje, například své jméno, státní příslušnost a adresu při přihlašování v hotelu.	Umím napsat krátké jednoduché poznámky a zprávy týkající se mých základních potřeb. Umím napsat velmi jednoduchý osobní dopis, například poděkování.	Umím napsat jednoduché souvislé texty na témata, která dobře znám nebo která mě osobně zajímají. Umím psát osobní dopisy popisující zážitky a dojmy.	Umím napsat srozumitelně podrobné texty na širokou škálu témat souvisejících s mými zájmy. Umím napsat pojednání nebo zprávy, předávat informace, obhajovat nebo vyvracet určitý názor. V dopise dovedu zdůraznit, čím jsou pro mě události a zážitky osobně důležité.	Umím se jasně vyjádřit, dobře uspořádat text a podrobně vysvětlit svá stanoviska. Umím psát podrobné dopisy, pojednání nebo zprávy o složitých tématech a zdůraznit to, co považuji za nejdůležitější. Umím zvolit styl textu podle toho, jakému typu čtenáře je určen.	Umím napsat jasný plynulý text vhodným stylem. Dokážu napsat složité dopisy, zprávy nebo články a vystavět text logicky tak, aby pomáhal čtenáři všimnout si důležitých bodů a zapamatovat si je. Umím psát resumé a recenze odborných nebo literárních prací.

PŘÍLOHA P III: PŘEHLED E – FORMULÁŘŮ

Obecné

E 001 Žádost o informace, sdělení informací, žádost o formuláře, urgencye

Vysílání pracovníků - vystavuje ČSSZ

E 101 Potvrzení o příslušnosti k právním předpisům

E 102 Prodloužení doby vyslání nebo samostatné výdělečné činnosti

Dávky v nemoci a pohřebné

E 103 Uplatnění práva volby

E 104 Potvrzení týkající se sčítání dob pojištění, zaměstnání nebo bydlení

E 105 Potvrzení týkající se rodinných příslušníků zaměstnané osoby nebo osoby samostatně výdělečně činné, na které bude brán zřetel při výpočtu peněžitých dávek v případě pracovní neschopnosti

E 106 Potvrzení o nároku na věcné dávky nemocenského pojištění a pojištění v mateřství pro osoby bydlící v jiném než kompetentním státě

E 107 Žádost o potvrzení nároku na věcné dávky

E 108 Oznámení o pozastavení nebo odnětí nároku na věcné dávky nemocenského pojištění a pojištění v mateřství

E 109 Potvrzení pro registraci rodinných příslušníků zaměstnaných osob nebo osob samostatně výdělečně činných a aktualizace seznamů

E 110 Potvrzení týkající se osob zaměstnaných v mezinárodní přepravě

E 111 Potvrzení o nároku na věcné dávky během pobytu v členském státě

E 111B Potvrzení o nároku na věcné dávky během pobytu v členském státě - pouze pro hospitalizaci - Soustava pro osoby samostatně výdělečně činné

E 112 Potvrzení o trvání nároku na již poskytované dávky v nemoci a mateřství

E 113 Oznámení o hospitalizaci a propuštění z nemocnice

E 114 Poskytování podstatných věcných dávek

E 115 Žádost o poskytnutí peněžitých dávek v případě pracovní neschopnosti

E 116 Lékařská zpráva týkající se pracovní neschopnosti (nemoc, mateřství, pracovní úraz, nemoc z povolání)

E 117 Poskytování peněžitých dávek v případě mateřství a pracovní neschopnosti

E 118 Oznámení o neuznání nebo ukončení pracovní neschopnosti

Opravné prostředky a období, během nichž je možno podat odvolání

E 118A Potvrzení týkající se nároku nezaměstnaných osob a jejich rodinných příslušníků na dávky na základě pojištění nemoci a mateřství

E 120 Potvrzení o nároku na věcné dávky pro žadatele o důchod a jejich rodinné příslušníky

E 121 Potvrzení pro registraci důchodů a aktualizaci seznamů

E 122 Potvrzení pro poskytování věcných dávek rodinným příslušníkům důchodců

E 123 Potvrzení o nároku na věcné dávky na základě pojištění pro případ pracovního úrazu a nemoci z povolání

E 124 Žádost o pohřebné

- E 124A Dodatečné informace pro účely portugalských institucí
- E 125 Výkaz skutečných výdajů
- E 126 Sazby náhrad za věcné dávky
- E 127 Výkaz měsíčních jednorázových plateb
- E 128 Potvrzení o nároku na nutné věcné dávky během pobytu v členském státě
- E 128B Potvrzení o nároku na nutné věcné dávky během pobytu v členském státě - platí pouze pro hospitalizaci

Důchody

- E 201 Potvrzení týkající se sčítání dob pojištění nebo dob bydlení
- E 202 Posouzení žádosti o starobní důchod
- E 203 Posouzení žádosti o pozůstalostní důchod
- E 204 Posouzení žádosti o invalidní důchod
- E 205 Potvrzení týkající se historie pojištění (jeden formulář má každý členský stát)
- E 206 Potvrzení týkající se dob zaměstnání v dolech a obdobných podnicích
- E 207 Potvrzení týkající se historie osobního pojištění
- E 210 Oznámení rozhodnutí ve věci žádosti o důchod
- E 211 Shrnutí rozhodnutí
- E 212 Odvolání a lhůty určené k odvolání
- E 213 Podrobná lékařská zpráva
- E 215 Administrativní zpráva o postavení důchodce
- E 501 Notifikace registrace pracovníka
- E 502 Odpověď na notifikaci pracovníka
- E 503 Žádost o informace o průběhu pojištění pracovníka
- E 504 Sdělení čísla pojištění pracovníka
- E 505 Žádost o informace o průběhu pojištění pracovníka
- E 551 Sdělení změny identifikačních dat pracovníka

Dávky v nezaměstnanosti

- E 301 Potvrzení týkající se dob, které budou brány v úvahu při poskytování dávek v nezaměstnanosti
- E 302 Potvrzení týkající se rodinných příslušníků nezaměstnané osoby, na než je nutno brát zřetel při výpočtu dávek
- E 303/0-4 Potvrzení o udržení nároku na dávky v nezaměstnanosti
- E 303/5 Informace pro nezaměstnané osoby, které se chystají odejít hledat zaměstnání do jiného členského státu

Rodinné dávky

- E 401 Potvrzení týkající se skladby rodinných příslušníků pro účely přiznání rodinných dávek

- E 402 Potvrzení o pokračování studia pro účely přiznání rodinných dávek
Potvrzení o učebním poměru a/nebo odborném výcviku pro účely přiznání rodinných
- E 403 dávek
- E 404 Lékařské potvrzení pro účely přiznání rodinných dávek
Potvrzení pro účely sčítání dob pojištění, zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti nebo o postupném zaměstnání
- E 405 v
několika členských státech o dobách, za které dávky náleží
- E 406F Potvrzení o postnatálních lékařských prohlídkách
- E 407 Lékařské potvrzení pro účely přiznání zvláštních nebo zvýšených rodinných dávek pro zdravotně postižené děti
- E 411 Žádost o informace o nároku na rodinné dávky v členských státech, kde rodinní příslušníci bydlí

Nepříspěvkové dávky

- E 601 Žádost o poskytnutí informací o výši příjmu obdržného v jiném členském státě, než je kompetentní stát
- E 602 Sčítání dob zaměstnání, samostatné výdělečné činnosti nebo bydlení